

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
JULIANE KOKOTT
prezentate la 3 februarie 2011¹

Cuprins

I — Introducere	I - 9092
II — Cadrul juridic	I - 9093
A — Dreptul internațional	I - 9093
1. Convenția de la Berna pentru protecția operelor literare și artistice	I - 9093
2. Acordul privind aspectele legate de comerț ale drepturilor de proprietate intelectuală	I - 9094
3. Tratatul OMPI privind drepturile de autor	I - 9095
4. Convenția de la Roma pentru protecția artiștilor interpreți sau executanți, a producătorilor de fonograme și a organismelor de radiodifuziune	I - 9095
B — Dreptul Uniunii	I - 9097
1. Protecția juridică a serviciilor cu acces condiționat	I - 9097
2. Proprietatea intelectuală în societatea informațională	I - 9098
3. Proprietatea intelectuală și difuzarea de programe prin satelit	I - 9100
III — Situația de fapt și întrebările preliminare	I - 9103
A — Cu privire la retransmisia meciurilor de fotbal	I - 9103

1 — Limba originală: germana.

B — Cu privire la cauza C-403/08	I - 9104
C — Cu privire la cauza C-429/08	I - 9110
IV — Aprecieri juridică	I - 9114
A — Cu privire la Directiva 98/84	I - 9115
B — Cu privire la Directiva 2001/29	I - 9117
1. Cu privire la dreptul de reproducere	I - 9117
a) Cu privire la întrebarea 4 litera a) din cauza C-403/08 – dreptul național sau dreptul Uniunii	I - 9118
b) Cu privire la aplicarea dreptului de reproducere în ceea ce privește retransmisiile directe	I - 9118
c) Cu privire la întrebarea 4 litera b) din cauza C-403/08 – reproducerea în memoria de stocare intermediară a receptorului	I - 9119
d) Cu privire la întrebarea 4 litera (c) din cauza C-403/08 – reproducerea prin prezentarea pe un ecran de televizor	I - 9120
2. Cu privire la întrebarea 5 din cauza C-403/08 – limitarea dreptului de reproducere	I - 9121
3. Cu privire la comunicarea ulterioară către public	I - 9124
a) Cu privire la admisibilitatea întrebării	I - 9124
b) Cu privire la întrebare	I - 9125
i) Cu privire la operele protejate	I - 9125
ii) Cu privire la aplicabilitatea articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29	I - 9126
C — Cu privire la Directiva 93/83	I - 9133
D — Cu privire la libertățile fundamentale	I - 9136
a) Cu privire la libertățile fundamentale aplicabile	I - 9137
b) Cu privire la limitarea liberei prestări a serviciilor	I - 9138
	I - 9091

c)	Cu privire la justificarea acestei restricții	I - 9139
d)	Cu privire la justificarea în cazul furnizării unor indicații false în momentul obținerii cartelelor de decodare	I - 9146
e)	Efectele restricției asupra utilizării în scop privat sau casnic	I - 9147
f)	Cu privire la întrebarea 9 în cauza C-403/08	I - 9148
g)	Cu privire la întrebarea 7 în cauza C-429/08	I - 9150
h)	Concluzie cu privire la întrebările 6 și 7 în cauza C-429/08, precum și cu privire la întrebarea 7, la întrebarea 8 litera (c) și la întrebarea 9 în cauza C-403/08	I - 9151
E	— Cu privire la dreptul concurenței	I - 9152
V	— Concluzie	I - 9154

I — Introducere

1. Protecția intereselor economice ale autorilor capătă din ce în ce mai multă importanță. Operele creative trebuie remunerate în mod corespunzător.

a meciurilor sale de fotbal. Aceasta acordă, în principiu, licențiaților săi dreptul exclusiv de a difuza și de a valorifica din punct de vedere economic meciurile în zona lor de emisie, cel mai adesea pe teritoriul statului respectiv. Pentru a garanta exclusivitatea altor licențiați, ei sunt obligați să împiedice totodată vizionarea emisiunilor lor în afara zonei de emisie.

2. În acest scop, Football Association Premier League Ltd (denumită în continuare „FAPL”), organizația care comercializează meciurile primei divizii engleze de fotbal, depune eforturi pentru a valorifica cât mai eficient drepturile de autor cu privire la difuzarea în direct

3. Acțiunile principale din prezentele cereri de pronunțare a unei hotărâri preliminare privesc încercarea de a încălca această exclusivitate. Anumite întreprinderi importă cartele de decodare din alte țări, în speță din Grecia și din statele arabe, în Regatul Unit și le oferă barurilor la prețuri mai convenabile decât cele oferite de organismul de

radiodifuziune de pe teritoriul acestui stat. FAPL încearcă să obțină în instanță interzicerea acestei practici.

de reproducere și dacă difuzarea în baruri reprezintă o difuzare publică.

4. Măsurile luate în vederea aplicării drepturilor de difuzare exclusive ar fi incompatibile cu principiul pieței interne. Prin urmare, este necesar să se verifice dacă aceste măsuri încalcă libertățile fundamentale sau dreptul Uniunii în materia concurenței.

7. În sfârșit, sunt adresate întrebări și cu privire la efectul unei licențe în temeiul Directivei 93/83/CEE privind coordonarea anumitor norme referitoare la dreptul de autor și drepturile conexe aplicabile difuzării de programe prin satelit și retransmisiei prin cablu⁴. Trebuie să se examineze dacă consimțământul referitor la difuzarea prin satelit a unui program într-un anumit stat membru justifică dreptul de a recepționa și de a retransmite programul respectiv pe un ecran într-un alt stat membru.

5. Sunt adresate însă și întrebări cu privire la diferite directive. Directiva 98/84/CE privind protecția juridică a serviciilor cu acces condiționat sau întemeiate pe aceste servicii² prezintă interes deoarece exclusivitatea transmisiilor prin satelit se asigură prin codificarea semnalelor de transmisie. FAPL consideră că directiva interzice utilizarea cartelelor de decodare în afara zonei prevăzute pentru acestea. Dimpotrivă, în opinia importatorilor, directiva justifică libera circulație a acestor cartele.

II — Cadrul juridic

A — Dreptul internațional

6. În plus, se adresează întrebări cu privire la întinderea drepturilor asupra transmisiilor în conformitate cu Directiva 2001/29/CE privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională³, și anume dacă difuzarea emisiunilor aduce atingere dreptului

1. Convenția de la Berna pentru protecția operelor literare și artistice

8. Potrivit articolului 9 alineatul (1) din Convenția de la Berna pentru protecția

2 — Directiva Parlamentului European și a Consiliului din 20 noiembrie 1998 (JO L 320, p. 54, Ediție specială, 06/vol. 3, p. 73).

3 — Directiva Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 (JO L 167, p. 10, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 230).

4 — Directiva Consiliului din 27 septembrie 1993 (JO L 248, p. 15, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 134).

operele literare și artistice (Actul de la Paris din 24 iulie 1971), astfel cum a fost modificată la 28 septembrie 1979 (denumită în continuare „Convenția de la Berna”), autorii operelor literare și artistice protejați prin această convenție beneficiază de dreptul exclusiv de a autoriza reproducerea operelor menționate, în orice mod și sub orice formă.

9. Articolul 11a alineatul (1) din Convenția de la Berna prevede:

„Autorii operelor literare și artistice beneficiază de dreptul exclusiv de a autoriza:

- (i) radiodifuzarea operelor lor și comunicarea publică a acestora prin orice alt mijloc servind la difuzarea fără fir a semnalelor, a sunetelor sau a imaginilor;
- (ii) orice comunicare publică, fie prin fir, fie fără fir, a operei radiodifuzate, când această comunicare este făcută printr-un alt organism decât cel de origine;
- (iii) comunicarea publică a operei radiodifuzate prin difuzor sau prin orice alt instrument asemănător, transmițător de semnale, de sunete sau de imagini.”

2. Acordul privind aspectele legate de comerț ale drepturilor de proprietate intelectuală

10. Acordul privind aspectele legate de comerț ale drepturilor de proprietate intelectuală, cuprins în anexa 1 C la Acordul de la Marrakech privind constituirea Organizației Mondiale a Comerțului, a fost aprobat prin Decizia 94/800/CE a Consiliului din 22 decembrie 1994 privind încheierea, în numele Comunității Europene, referitor la domeniile de competența sa, a acordurilor obținute în cadrul negocierilor comerciale multilaterale din Runda Uruguay (1986-1994) (JO L 336, p. 1, Ediție specială, 11/vol. 10, p. 3)⁵ (denumit în continuare „Acordul TRIPS”).

11. Articolul 9 alineatul (1) din Acordul TRIPS conține o reglementare cu privire la respectarea acordurilor internaționale privind protecția dreptului de autor:

„Membrii trebuie să respecte articolele 1-21 din Convenția de la Berna (1971) și anexa la respectiva convenție. Totuși, membrii nu dispun de drepturi și nici de obligații în temeiul prezentului acord în ceea ce privește drepturile conferite de articolul 6a din acest acord sau drepturile derivate din acesta.”

⁵ — JO L 336, p. 1.

12. Articolul 14 alineatul (3) din Acordul TRIPS conține norme referitoare la protecția programelor de televiziune:

„Organismele de radiodifuziune au dreptul să interzică următoarele acte, atunci când acestea sunt întreprinse în lipsa unei autorizații din partea acestora: fixarea, reproducerea fixărilor și retransmisia fără cablu a undelor radioelectrice de emisie, precum și comunicarea către public a programelor lor de televiziune. În cazurile în care membrii nu acordă astfel de drepturi organismelor de radiodifuziune, aceștia acordă titularilor dreptului de autor asupra conținutului programelor posibilitatea de a împiedica efectuarea actelor menționate anterior, sub rezerva dispozițiilor Convenției de la Berna (1971).”

3. Tratatul OMPI privind drepturile de autor

13. Organizația Mondială a Proprietății Intellectuale (denumită în continuare „OMPI”) a adoptat la 20 decembrie 1996, la Geneva, Tratatul OMPI privind interpretările și execuțiile și fonogramele, precum și Tratatul OMPI privind drepturile de autor. Comunicarea a aprobat ambele tratate prin Decizia 2000/278/CE a Consiliului din 16 martie

2000⁶, pentru domeniile care intră în domeniul său de competență.

14. Potrivit articolului 1 alineatul (4) din Tratatul OMPI privind drepturile de autor, părțile contractante trebuie să se conformeze articolelor 1-21 și anexei la Convenția de la Berna.

15. Articolul 8 din Tratatul OMPI privind drepturile de autor prevede:

„Fără a aduce atingere dispozițiilor articolului 11 alineatul (1) punctul (ii), articolului 11a alineatul (1) punctele (i) și (ii), articolului 11b alineatul (1) punctul (ii), articolului 14 alineatul (1) punctul (ii) și articolului 14a alineatul (1) din Convenția de la Berna, autorii de opere literare și artistice se bucură de dreptul exclusiv de a autoriza orice comunicare către public a operelor lor prin mijloace tehnice cu fir sau fără fir, inclusiv de a pune la dispoziția publicului operele lor astfel încât oricine să poată avea acces la acestea de la locul și în momentul dorit.”

4. Convenția de la Roma pentru protecția artiștilor interpreți sau executanți, a producătorilor de fonograme și a organismelor de radiodifuziune

16. Articolul 13 din Convenția internațională pentru protecția artiștilor interpreți sau

6 — JO L 89, p. 6, Ediție specială, 11/vol. 20, p. 212.

executanți, a producătorilor de fonograme și a organismelor de radiodifuziune din 26 octombrie 1961⁷ reglementează anumite drepturi speciale ale organismelor de radiodifuziune:

legislației naționale a țării unde este cerută protecția acestui drept de a stabili condițiile de exercitare a acestuia.”

„Organismele de radiodifuziune se bucură de dreptul de a autoriza sau de a interzice:

- a) transmiterea emisiunilor lor;
- b) fixarea pe un suport material a emisiunilor lor;

17. Deși Uniunea Europeană nu este parte contractantă la Convenția de la Roma, la articolul 5 din Protocolul nr. 28 la Acordul privind Spațiul Economic European, privind proprietatea intelectuală⁸, părțile contractante ale Acordului privind SEE își asumă obligația ca, începând cu 1 ianuarie 1995, să adere la următoarele convenții multilaterale din domeniul proprietății industriale, intelectuale și comerciale:

„[...]

- c) reproducerea;

- (i) fixărilor emisiunilor lor, făcute fără consimțământul lor;

- b) Convenția de la Berna pentru protecția operelor literare și artistice (Actul de la Paris, 1971);

- (ii) fixările făcute, pe baza dispozițiilor articolului 15, emisiunilor lor și reproduse cu alte scopuri decât cele prevăzute prin dispozițiile menționate;

- c) Convenția internațională pentru protecția artiștilor interpreți sau executanți, a producătorilor de fonograme și a organismelor de radiodifuziune (Roma, 1961);

- d) comunicarea către public a emisiunilor lor de televiziune, când aceasta este făcută în locuri accesibile publicului, contra unei taxe de intrare; aparține

[...]”

7 — Reproducere conform *Bundesgesetzblatt* 1965 II, p. 1245.

8 — JO 1994, L 1, p. 194.

B — *Dreptul Uniunii*

1. Protecția juridică a serviciilor cu acces condiționat

(c) «dispozitiv de acces condiționat» înseamnă orice echipament sau program conceput sau adaptat pentru a permite accesul la un serviciu protejat sub o formă clară;

(d) [...]

18. În cadrul întrebărilor preliminare se pune accent pe Directiva 98/84 privind protecția juridică a serviciilor cu acces condiționat sau întemeiate pe aceste servicii.

(e) «dispozitiv ilicit» înseamnă orice echipament sau program conceput sau adaptat pentru a permite accesul la un serviciu protejat sub o formă clară fără autorizarea prestatorului de servicii;

19. Articolul 1 descrie obiectivul Directivei 98/84:

„Obiectivul prezentei directive este apropierea dispozițiilor statelor membre privind măsurile de luptă împotriva dispozitivelor ilegale care permit un acces neautorizat la un serviciu protejat.”

(f) «domeniul coordonat de prezenta directivă» înseamnă orice dispoziție privind activitățile ilicite specificate la articolul 4.”

20. La articolul 2 din Directiva 98/84 sunt definite noțiunile importante. Un interes deosebit îl prezintă noțiunile privind dispozitivul de acces condiționat, dispozitivul ilicit și domeniul coordonat:

21. Articolul 3 din Directiva 98/84 vizează măsurile care trebuie luate în ceea ce privește serviciile cu acces condiționat și dispozitivele de acces condiționat:

„În sensul prezentei directive:

(a) [...]

„(1) Fiecare stat membru adoptă măsurile necesare pentru interzicerea pe teritoriul său a activităților enumerate la articolul 4 și pentru prevederea sancțiunilor și mijloacelor de drept enunțate la articolul 5.

(2) Fără a aduce atingere alineatului (1), statele membre nu sunt autorizate:

2. Proprietatea intelectuală în societatea informațională

(a) să limiteze din motive care intră sub incidența domeniului coordonat de prezenta directivă furnizarea de servicii protejate sau de servicii conexe care provin dintr-un alt stat membru;

23. Două aspecte ale Directivei 2001/29 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională sunt abordate în speță: dreptul de reproducere și dreptul de comunicare publică.

(b) să restrângă din motive care intră sub incidența domeniului coordonat de prezenta directivă libera circulație a dispozitivelor de acces condiționat.”

24. Dreptul de reproducere este prevăzut la articolul 2 din Directiva 2001/29:

22. Articolul 4 din Directiva 98/84 privește activitățile care trebuie interzise:

„Statele membre prevăd dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice reproducerea directă sau indirectă, temporară sau permanentă, prin orice mijloace și în orice formă, în totalitate sau în parte:

„Statele membre interzic pe teritoriul lor fiecare din următoarele activități:

(a) pentru autori, a operelor lor;

(a) fabricarea, importul, distribuția, vânzarea, închirierea sau deținerea dispozitivelor ilicite în scopuri comerciale;

(b) pentru artiștii interpreți sau executanți, a fixărilor interpretărilor sau execuțiilor lor;

(b) instalarea, întreținerea sau înlocuirea unui dispozitiv ilicit în scopuri comerciale;

(c) pentru producătorii de fonograme, a fonogramelor lor;

(c) recurgerea la comunicații comerciale pentru promovarea dispozitivelor ilicite.”

(d) pentru producătorii primelor fixări ale filmelor, cu privire la originalul și copiile filmelor lor;

- (e) pentru organisme de radiodifuziune sau de televiziune, a fixărilor programelor difuzate de acestea, indiferent dacă difuzările se fac prin fir sau prin aer, inclusiv prin cablu sau prin satelit.”
- orice comunicare publică a operelor lor, prin cablu sau fără cablu, inclusiv punerea la dispoziția publicului a operelor lor, astfel încât oricine să poată avea acces la acestea din orice loc și în orice moment.

25. Articolul 5 alineatul (1) din Directiva 2001/29 stabilește o limitare pentru anumite reproduceri care sunt condiționate din punct de vedere tehnic:

(2) Statele membre prevăd dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice punerea la dispoziția publicului, prin cablu sau fără cablu, astfel încât oricine să poată avea acces la acestea din orice loc și în orice moment:

„Actele provizorii de reproducere menționate la articolul 2, care sunt tranzitorii sau accesorii și constituie o parte integrantă și esențială a unui proces tehnic și al căror scop unic este să permită:

(a) pentru artiștii interpreți sau executanți, a fixărilor interpretărilor sau execuțiilor lor;

(a) transmiterea, în cadrul unei rețele între terți, de către un intermediar sau

(b) pentru producătorii de fonograme, a fonogramelor lor;

(b) utilizarea licită

(c) pentru producătorii primelor fixări ale filmelor, a originalului și copiilor filmelor lor;

a unei opere ori a unui alt obiect protejat și care nu au semnificație economică de sine stătătoare, sunt exceptate de la dreptul de reproducere prevăzut la articolul 2.”

(d) pentru organisme de radiodifuziune sau de televiziune, a fixărilor programelor difuzate de acestea, indiferent dacă difuzările se fac prin fir sau prin aer, inclusiv prin cablu sau prin satelit.

26. Articolul 3 din Directiva 2001/29 reglementează drepturile care prezintă o legătură cu comunicarea publică:

(3) Drepturile menționate la alineatele (1) și (2) nu se epuizează prin niciun act de comunicare publică sau de punere la dispoziția publicului în sensul prezentului articol.”

„(1) Statele membre prevăd dreptul exclusiv al autorului de a autoriza sau de a interzice

27. Considerentul (23) al Directivei nr. 2001/29 clarifică acest aspect după cum urmează:

„Prezenta directivă trebuie să armonizeze într-o mai mare măsură dreptul de autor asupra actelor de comunicare publică. Acest drept trebuie înțeles în sens larg ca acoperind orice comunicare către public care nu este prezent în locul de proveniență a comunicării. Acest drept include orice transmisie sau retransmisie, de orice natură, a unei opere către public, prin cablu sau fără cablu, inclusiv radiodifuziunea. Acest drept nu ar trebui să includă niciun alt act.”

28. Directiva 2001/29 completează o directivă anterioară, Directiva 92/100/CEE a Consiliului din 19 noiembrie 1992 privind dreptul de închiriere și de împrumut și anumite drepturi conexe dreptului de autor în domeniul proprietății intelectuale⁹, care a fost consolidată prin Directiva 2006/115/CE¹⁰. Această din urmă directivă conține, la articolul 8 alineatul (3), un drept suplimentar în legătură cu comunicarea publică a emisiunilor:

„Statele membre prevăd pentru organismele de radiodifuziune și televiziune dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice radiodifuzarea sau televizarea emisiunilor lor prin intermediul undelor radioelectrice, precum și comunicarea publică a emisiunilor lor, dacă

această comunicare este făcută în locuri accesibile publicului prin plata unei taxe de intrare.”

3. Proprietatea intelectuală și difuzarea de programe prin satelit

29. Modul de abordare a proprietății intelectuale în domeniul difuzării de programe prin satelit face obiectul Directivei 93/83. Pentru a înțelege această directivă, anumite considerente prezintă o importanță deosebită:

„(1) întrucât printre obiectivele Comunității stabilite în tratat figurează instituirea unei uniuni din ce în ce mai strânse între popoarele Europei, încurajarea unor relații mai apropiate între statele aparținând Comunității și realizarea progresului economic și social al țărilor Comunității printr-o acțiune comună vizând eliminarea barierelor care dezbină Europa;

[...]

(3) întrucât difuzarea transfrontalieră de programe în cadrul Comunității, în special prin satelit și prin cablu, constituie unul dintre principalele mijloace de realizare a acestor obiective comunitare, care

⁹ — JO L 346, p. 61, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 120.

¹⁰ — Directiva a Parlamentului European și a Consiliului din 12 decembrie 2006 privind dreptul de închiriere și de împrumut și anumite drepturi conexe dreptului de autor în domeniul proprietății intelectuale (versiune codificată) (JO 376, p. 28, Ediție specială, 17/vol. 3, p. 14).

sunt totodată de natură politică, economică, social-culturală și juridică;

semnale pot fi primite direct afectează drepturile numai în țara de emisie sau în toate țările de recepție în ansamblu;

[...]

- (5) întrucât, cu toate acestea, realizarea acestor obiective în ceea ce privește difuzarea transfrontalieră a programelor prin satelit și retransmisia prin cablu de programe din alte state membre este, în prezent, împiedicată de anumite neconcordanțe între normele interne referitoare la dreptul de autor și de o anumită incertitudine juridică; întrucât aceasta înseamnă că titularii de drepturi sunt expuși riscului de a-și vedea exploatate operele fără încasarea unei remunerații sau de a li se bloca exploatarea, în diverse state membre, de către titularii individuali de drepturi exclusive; întrucât această incertitudine juridică, în special, constituie un obstacol direct în calea liberei circulații a programelor în cadrul Comunității;

[...]

- (7) întrucât libera difuzare a programelor este împiedicată în plus de incertitudinea juridică actuală referitoare la a ști dacă difuzarea printr-un satelit ale cărui

[...]

- (14) întrucât incertitudinea juridică referitoare la drepturile de dobândit, care împiedică transmisia transfrontalieră a programelor prin satelit, trebuie depășită prin definirea noțiunii de comunicare publică prin satelit la nivel comunitar; întrucât această definiție ar trebui să precizeze în același timp unde are loc actul de comunicare; întrucât această definiție este necesară pentru a evita aplicarea cumulativă a mai multor legislații naționale unui singur act de difuzare; întrucât comunicarea publică prin satelit are loc numai atunci când și numai în statele membre în care semnalele purtătoare de program sunt introduse, sub controlul și sub responsabilitatea organismului de radiodifuziune sau de televiziune, într-un lanț neîntrerupt de comunicare conducând la satelit și revenind spre pământ; întrucât procedurile tehnice normale aplicate semnalelor purtătoare de programe nu pot fi considerate ca întreruperi ale lanțului de transmisie;

(15) întrucât dobândirea pe bază contractuală de drepturi exclusive de difuzare trebuie să fie conformă cu legislația privind drepturile de autor și drepturile conexe în vigoare în statul membru în care are loc comunicarea publică prin satelit;

recepționării de către public într-un lanț neîntrerupt de comunicare conducând la satelit și revenind spre pământ.

(16) întrucât principiul libertății contractuale pe care se bazează prezenta directivă va permite limitarea în continuare a exploatării acestor drepturi, în special în ceea ce privește anumite mijloace tehnice de transmisie sau anumite versiuni lingvistice;

(b) Actul de comunicare publică prin satelit are loc numai în statul membru în care, sub controlul și responsabilitatea organismului de radiodifuziune sau de televiziune, semnalele purtătoare de programe sunt introduse într-un lanț neîntrerupt de comunicare conducând la satelit și revenind spre pământ.

(17) întrucât, în momentul determinării remunerației corespunzătoare drepturilor dobândite, părțile trebuie să țină seama de toate aspectele transmisiei, cum ar fi audiența efectivă, audiența potențială și versiunea lingvistică;

(c) Când semnalele purtătoare de programe sunt difuzate într-o formă codificată, există comunicare publică prin satelit, cu condiția ca dispozitivul de decodare a emisiunii să fie pus la dispoziția publicului de către organismul de radiodifuziune sau de televiziune sau cu consimțământul acestuia.

[...]"

[...]"

30. În speță, articolul 1 alineatul (2) literele (a), (b) și (c) din Directiva 93/83 prezintă un interes deosebit.

31. În plus, articolul 2 din Directiva 93/83 stabilește un drept special al autorului cu privire la comunicarea prin satelit:

„(a) În înțelesul prezentei directive, «comunicare publică prin satelit» înseamnă actul de introducere, sub controlul și responsabilitatea organismului de radiodifuziune sau de televiziune, a semnalelor purtătoare de programe destinate

„Statele membre prevăd dreptul exclusiv al autorului de a autoriza comunicarea publică prin satelit a operelor protejate prin dreptul de autor, sub rezerva dispozițiilor din prezentul capitol.”

III — Situația de fapt și întrebările preliminare

teritorială, fiecare organism de difuziune își asumă obligația, în cadrul acordului de licență încheiat cu FAPL, să codifice semnalul său de transmisie prin satelit.

A — Cu privire la retransmisia meciurilor de fotbal

32. Strategia urmărită de FAPL este de a difuza către publicul din întreaga lume meciurile din English Premier League și de a valorifica astfel la maximum drepturile de difuzare prin mass-media ale membrilor săi, cluburile.

33. Domeniul de activitate al FAPL cuprinde organizarea filmărilor meciurilor din Premier League și acordarea de licențe pentru difuzarea acestora. Drepturile exclusive pentru retransmisia în direct a meciurilor sunt repartizate pe o bază teritorială și pentru o perioadă de trei ani. Setul de contracte încheiate include un acord de exclusivitate, conform căruia FAPL se angajează să desemneze un singur post de emisie pentru fiecare zonă, precum și restricții cu privire la vânzarea cartelelor de decodare autorizate în afara teritoriului pentru care este acordată licența respectivă.

34. Faptul că drepturile de difuzare a evenimentelor sportive sunt acordate pe baza unei exclusivități teritoriale reprezintă o practică comercială constantă și acceptată în rândul titularilor de drepturi și al organismelor de difuziune din întreaga Europă. Pentru a menține această exclusivitate

35. În perioada în discuție, fiecare meci din Premier League a fost filmat de BBC sau de Sky. Imaginile și sunetele ambientale ale meciurilor (care includ uneori imnul Premier League [denumit în continuare „imnul”]) alcătuiesc „Clean Live Feed” (semnal direct pur). De îndată ce se adaugă logourile companiilor, secvențe video, grafica de pe ecran, muzică (inclusiv imnul) și comentariul în limba engleză, se obține drept rezultat „World Feed” (semnal direct mondial). Acesta este comprimat și codat, fiind ulterior transmis prin satelit posturilor de emisie străine care dețin licență. Postul de emisie decodează și decomprimă World Feed, adaugă logourile companiilor sale și comentarii, comprimă și codifică din nou semnalul și îl transmite prin satelit către abonații de pe teritoriul care i-a fost alocat. Cu ajutorul unei antene parabolice, abonații pot să decodifice și să decompime semnalul într-un decodor, care necesită o cartelă de decodor. Întregul proces de transmisie de la terenul de joc până la abonat durează aproximativ cinci secunde.

36. Părți ale diverselor opere filmate, opera muzicală și înregistrarea audio sunt înregistrate secvențial în decodor înainte de a fi emise, iar ulterior sunt șterse.

B — *Cu privire la cauza C-403/08*

37. Procedura care a dus la inițierea cauzei C-403/08 se întemeiază pe acțiunile pe care FAPL le-a introdus împreună cu operatorii care sunt responsabili pentru transmisia meciurilor în Grecia.

38. Titularul sublicenței din Grecia a fost (și este în continuare) NetMed Hellas SA, iar acestuia practic i s-a interzis prin contract să furnizeze cartelele de decodare relevante în afara Greciei. Meciurile sunt transmise pe canalele „SuperSport” de pe platforma NOVA, care aparțin companiei Multichoice Hellas SA și sunt gestionate de aceasta. Ambii operatori eleni aparțin în cele din urmă aceluiași proprietar și sunt identificați sub denumirea NOVA. Canalele SuperSport pot fi recepționate cu ajutorul unei cartele de decodor prin satelit NOVA.

39. Acțiunile privesc utilizarea cartelelor de decodare străine în Regatul Unit, care permit accesul la retransmisiile în direct prin satelit din străinătate ale meciurilor de fotbal din Premier League. Reclamantii susțin că vânzarea și utilizarea unor astfel de cartele în Regatul Unit încalcă drepturile lor recunoscute în temeiul legislației naționale prin intermediul căreia ar trebui să se transpună Directiva 98/84, precum și drepturile de autor asupra unor opere artistice și muzicale, filme și înregistrări audio, care ar face parte din relatările referitoare la meciurile din Premier League.

40. Două dintre acțiuni sunt îndreptate împotriva furnizorilor de accesorii și de cartele de decodare prin satelit pentru localuri și baruri, care permit altor canale decât Sky (printre care se numără canalele NOVA), care transmit în direct meciurile din Premier League, recepționarea acestora. A treia acțiune este îndreptată împotriva concesionarilor sau a administratorilor a patru baruri (denumiți în continuare „proprietari”), care au difuzat transmisii în direct pe canalele unui post arab ale unor meciuri din Premier League.

41. Prin urmare, în cauza C-403/08 High Court adresează, Curții următoarele întrebări preliminare:

„A. Cu privire la interpretarea Directivei 98/84

1. Dispozitiv ilicit

- a) În ipoteza în care un dispozitiv de acces condiționat este produs de un prestator de servicii sau cu consimțământul acestuia și vândut cu o autorizare limitată de utilizare a acestuia, numai pentru a avea acces la serviciul protejat în anumite împrejurări, respectivul dispozitiv este considerat un «dispozitiv ilicit» în

sensul articolului 2 litera (e) din Directiva 98/84/CE dacă este utilizat pentru a permite accesul la respectivul serviciu protejat într-un loc sau într-un mod sau de către o persoană în afara autorizării din partea prestatorului de servicii?

Mai exact:

În ipoteza în care un prim operator transmite în formă codificată un conținut de program (incluzând imagini, sunet ambiental și comentariu în limba engleză) unui al doilea operator, care, la rândul lui transmite către public conținutul de program (la care a adăugat propriul logo și, ocazional, o bandă audio suplimentară cuprinzând comentarii):

- b) Care este sensul noțiunii «conceput sau adaptat» din cuprinsul articolului 2 litera (e) din directivă?

- a) transmiterea de către primul operator constituie un serviciu protejat de «transmisie televizată» în sensul articolului 2 litera (a) din Directiva 98/84/CE și al articolului 1 litera (a) din Directiva 89/552/CEE¹¹?

2. Cauza acțiunii

- b) Este necesar ca primul operator să fie un «post de emisie» în sensul articolului 1 litera (b) din Directiva 89/552 pentru a se considera că acesta furnizează un serviciu protejat de «transmisie televizată» în înțelesul primei teze a articolului 2 litera (a) din Directiva 98/84/CE?

- c) Articolul 5 din Directiva 98/84/CE trebuie interpretat în sensul că ar conferi un drept civil de acțiune primului operator

În ipoteza în care un prim prestator de servicii transmite un conținut de program într-o formă codificată unui al doilea prestator de servicii, care transmite respectivul conținut pe baza unui acces condiționat, ce factori trebuie luați în considerare pentru a stabili dacă interesele primului prestator al unui serviciu protejat sunt afectate, în sensul articolului 5 din Directiva 98/84/CE?

11 — Directiva Consiliului din 3 octombrie 1989 privind coordonarea anumitor acte cu putere de lege și acte administrative ale statelor membre cu privire la desfășurarea activităților de difuzare a programelor de televiziune (JO L 298, p. 23, Ediție specială, 06/vol. 1, p. 215), codificată prin Directiva 2010/13/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 10 martie 2010 privind coordonarea anumitor dispoziții stabilite prin acte cu putere de lege sau acte administrative în cadrul statelor membre cu privire la furnizarea de servicii mass-media audiovizuale (JO L 95, p. 1).

împotriva dispozitivelor ilicite care permit accesul la program astfel cum este difuzat de cel de al doilea operator,

tranzacționării comerciale (de exemplu, vânzarea) a dispozitivelor ilicite sau include și deținerea unui dispozitiv de către un utilizator final în cadrul desfășurării unei activități de orice tip?

- (i) fie deoarece asemenea dispozitive trebuie considerate ca permițând accesul, prin intermediul semnalului emis, la propriul serviciu al primului operator,

B. Cu privire la interpretarea Directivei 2001/29

- (ii) fie deoarece primul operator este prestatorul unui serviciu protejat, ale cărui interese sunt atinse printr-o activitate ilicită (întrucât asemenea dispozitive oferă acces neautorizat la serviciul protejat furnizat de cel de al doilea operator)?

4. Dreptul de reproducere

- d) Răspunsul la întrebarea c) este influențat dacă primul și al doilea prestator de servicii utilizează sisteme de decriptare și dispozitive de acces condiționat diferite?

În ipoteza în care fragmente secvențiale dintr-un film, dintr-o operă muzicală sau dintr-o înregistrare audio (în acest caz, cadre de date digitale video și audio) sunt create (i) în memoria unui decodor sau (ii), în cazul unui film, pe un ecran de televizor și în care întreaga operă este reprodusă dacă fragmentele secvențiale sunt considerate împreună, dar numai un număr limitat de fragmente există la un anumit moment:

3. Scopuri comerciale

Noțiunea «deținerea [...] în scopuri comerciale» prevăzută la articolul 4 litera (a) din directivă se referă numai la deținerea în vederea

- a) întrebarea dacă respectivele opere au fost reproduse în întregime sau parțial trebuie apreciată în funcție de normele juridice naționale privind drepturile de autor referitoare la a stabili ce anume reprezintă o reproducere ilicită a unei opere protejate de dreptul de autor sau este doar o

chestiune de interpretare a articolului 2 din Directiva 2001/29/CE?

articolului 5 alineatul (1) din Directiva 2001/29/CE pentru motivul că astfel de copii furnizează singurul temei potrivit căruia titularul de drepturi poate solicita o remunerație pentru utilizarea drepturilor sale?

- b) Dacă este o chestiune de interpretare a articolului 2 din Directiva 2001/29/CE, instanța națională ar trebui să considere toate fragmentele fiecărei opere ca un întreg sau numai numărul limitat de fragmente care există la un anumit moment? În acest din urmă caz, ce criteriu ar trebui să aplice instanța națională în privința întrebării dacă operele au fost reproduse parțial în sensul respectivului articol?
- c) Dreptul de reproducere prevăzut la articolul 2 din Directiva 2001/29 se extinde la crearea unor imagini tranzitorii pe un ecran de televizor?

- b) Răspunsul la întrebarea 5 litera a) este influențat de aspectul dacă (i) copiile tranzitorii au o valoare intrinsecă sau (ii) respectivele copii tranzitorii cuprind o mică parte a unei colecții de opere și/ sau alte elemente care de altfel pot fi utilizate fără încălcarea dreptului de autor; sau (iii) titularul unei licențe exclusive acordate de către titularul de drepturi într-un alt stat membru a primit deja o remunerație pentru utilizarea operei în acel stat membru?

6. Comunicarea către public prin cablu sau fără cablu

5. Semnificație economică de sine stătătoare

- a) Copiile tranzitorii ale unei opere create într-un decodor de televiziune prin satelit sau pe un ecran de televizor conectat la decodor, și al cărui unic scop este de a permite o utilizare a operei care de altfel nu este restricționată prin lege, trebuie considerate ca având «semnificație economică de sine stătătoare» în sensul
- a) O operă protejată prin dreptul de autor este comunicată către public, prin cablu sau fără cablu, în sensul articolului 3 din Directiva 2001/29/CE, în ipoteza în care o difuzare prin satelit este recepționată într-un local comercial (de exemplu, într-un bar) și comunicată sau prezentată în respectivul local prin intermediul unui singur ecran de televizor și a unor

difuzoare către membri ai publicului din respectivul local?

c) Dacă răspunsul la litera b) este în întregime sau parțial afirmativ, ce factori trebuie luați în considerare pentru a stabili dacă există o comunicare a operei care își are originea într-un loc în care membrii audienței nu sunt prezenți?

b) Răspunsul la întrebarea 6 litera a) este influențat dacă

C. Cu privire la interpretarea Directivei 93/83 și a articolelor 28 CE, 30 CE și 49 CE

(i) membrii publicului prezent reprezintă un public nou neavut în vederea de postul de emisie (în prezenta cauză, deoarece o cartelă de decodor privat destinat utilizării într-un stat membru este utilizată pentru o audiență comercială într-un alt stat membru)?

7. Mijloace de apărare în temeiul Directivei 93/83

(ii) membrii publicului nu reprezintă o audiență care plătește, potrivit legislației naționale?

Este compatibil cu Directiva 93/83/CEE sau cu articolele 28 CE și 30 CE sau 49 CE faptul ca legislația națională să prevadă că, atunci când copiile tranzitorii ale operelor cuprinse într-o difuzare prin satelit sunt create într-un decodor de transmitere prin satelit sau pe un ecran de televizor, există o încălcare a dreptului de autor în temeiul legislației țării de recepție a difuzării? Se modifică situația dacă difuzarea este decodată prin utilizarea unei cartele de decodor de transmitere prin satelit care a fost furnizată de prestatorul unui serviciu de difuzare prin satelit într-un alt stat membru, cu condiția ca utilizarea cartelei de decodor prin satelit să fie autorizată numai în acel alt stat membru?

(iii) semnalul de difuzare televizată este recepționat printr-o antenă sau printr-o antenă parabolică situată pe acoperișul localului unde este situat televizorul sau anexată acestuia?

D. Cu privire la interpretarea normelor tratatului referitoare la libera circulație a bunurilor și a serviciilor prevăzută de articolele 28 CE, 30 CE și 49 CE în contextul Directivei 98/84

cartele de decodor prin satelit să fie autorizată numai în acel alt stat membru?

8. Mijloace de apărare în temeiul articolelor 28 CE și/sau 49 CE

c) Răspunsul este influențat dacă acea cartelă de decodor prin satelit este autorizată numai pentru utilizarea privată sau casnică în acel alt stat membru, dar este utilizată în scopuri comerciale în primul stat membru?

a) Dacă răspunsul la întrebarea 1 este că un dispozitiv de acces condiționat produs de un prestator de servicii sau cu consimțământul acestuia se consideră un «dispozitiv ilicit» în sensul articolului 2 litera (e) din Directiva 98/84/CE atunci când este utilizat în afara obiectului autorizației din partea prestatorului de servicii de a permite accesul la un serviciu protejat, care este obiectul specific al dreptului în raport cu funcția sa esențială conferită de Directiva privind accesul condiționat?

9. Cu privire la chestiunea dacă protecția acordată imnului poate fi mai mare decât cea acordată restului difuzării

b) Articolele 28 CE sau 49 CE se opun punerii în aplicare a unei dispoziții de drept național într-un prim stat membru care declară ilegal importul sau vânzarea unei cartele de decodor prin satelit care a fost furnizată de prestatorul de servicii de difuzare prin satelit într-un alt stat membru, cu condiția ca utilizarea respectivei

Articolele 28 CE și 30 CE sau 49 CE se opun punerii în aplicare a unei dispoziții naționale privind drepturile de autor care declară ilegală prezentarea sau difuzarea în public a unei opere muzicale în ipoteza în care respectiva operă este inclusă într-un serviciu protejat care este accesat și difuzat în public prin utilizarea unei cartele de decodor prin satelit și în ipoteza în care respectiva cartelă a fost furnizată de prestatorul de servicii într-un alt stat membru, cu condiția ca utilizarea cartelei de decodor să fie autorizată numai în acel alt stat membru? Există vreo diferență dacă opera muzicală reprezintă un element neimportant al serviciului protejat în ansamblu și prezentarea sau difuzarea în public a celorlalte elemente ale serviciului nu este interzisă de legislația națională privind drepturile de autor?

E. Cu privire la interpretarea normelor tratatului privind concurența prevăzute la articolul 81 CE

obiect împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței?

10. Mijloace de apărare în temeiul articolului 81 CE

b) în acest caz, trebuie să se demonstreze că obligația contractuală împiedică, restrânge sau denaturează concurența pentru a intra sub incidența domeniului de aplicare al interdicției impuse de articolul 81 alineatul (1) CE?”

În ipoteza în care un furnizor de conținut de program încheie o serie de licențe exclusive, fiecare pentru teritoriul unuia sau mai multor state membre în care postul de emisie deține o licență de difuzare a conținutului de program exclusiv pe respectivul teritoriu (inclusiv prin satelit), și în fiecare licență este inclusă o obligație contractuală care impune unui post de emisie să împiedice utilizarea în afara teritoriului pentru care este acordată licența a cartelelor sale de decodare prin satelit care permit recepția conținutului de program obiect al licenței, ce criteriu juridic ar trebui să aplice instanța națională și ce împrejurări ar trebui să ia în considerare pentru a hotărî dacă această restricție contractuală contravine interdicției impuse prin articolul 81 alineatul (1) CE?

C — Cu privire la cauza C-429/08

Mai exact:

42. Această cerere de pronunțare a unei proceduri preliminare rezultă dintr-o procedură penală îndreptată împotriva doamnei Murphy, gestionară a unui bar, adică proprietară a unui local, care transmitea meciurile din Premier League utilizând o cartelă de decodor provenită din Grecia. Media Protection Services Ltd a formulat o acțiune individuală împotriva acesteia și a obținut, în două grade de jurisdicție, aplicarea unei amenzi. Doamna Murphy a atacat această hotărâre de condamnare la High Court.

a) articolul 81 alineatul (1) CE trebuie interpretat în sensul că se aplică acelei obligații numai în temeiul faptului că aceasta este considerată ca având drept

43. În cadrul acestei proceduri, High Court adresează următoarele întrebări:

„Cu privire la interpretarea Directivei 98/84

asemenea dispozitive în vederea utilizării acestora în afara primului stat membru?

1) În ce împrejurări un dispozitiv de acces condiționat este considerat un «dispozitiv ilicit» în sensul articolului 2 litera (e) din Directiva 98/84/CE?

și/sau

2) Mai exact, un dispozitiv de acces condiționat este un «dispozitiv ilicit» dacă este dobândit în împrejurări în care

(i) dispozitivul de acces condiționat a fost produs de un prestator de servicii sau cu consimțământul acestuia și a fost furnizat inițial sub rezerva unei autorizări contractuale limitate de a utiliza dispozitivul pentru a obține accesul la un serviciu protejat numai într-un prim stat membru și a fost utilizat pentru a obține accesul la respectivul serviciu protejat recepționat în alt stat membru?

și/sau

(iii) dispozitivul de acces condiționat a fost produs de un prestator de servicii sau cu consimțământul acestuia și a fost furnizat inițial sub rezerva unei condiții contractuale de a fi utilizat numai în scop casnic sau privat, iar nu în scop comercial (pentru care trebuie plătit un abonament mai mare), dar a fost utilizat în Regatul Unit în scopuri comerciale, și anume pentru difuzarea unor emisiuni de fotbal în direct într-un bar?

3) Dacă răspunsul la oricare punct de la întrebarea 2 este negativ, articolul 3 alineatul (2) din directiva menționată se opune invocării de către un stat a unei reglementări naționale care împiedică utilizarea unui astfel de dispozitiv de acces condiționat în împrejurările expuse la întrebarea 2 de mai sus?

(ii) dispozitivul de acces condiționat a fost produs de un prestator de servicii sau cu consimțământul acestuia și a fost obținut și/sau activat inițial prin furnizarea unui nume fals și a unei adrese de domiciliu false în primul stat membru, încălcându-se restricțiile contractuale teritoriale impuse în privința exportului unor

4) Dacă răspunsul la oricare punct de la întrebarea 2 este negativ, articolului 3 alineatul (2) din directiva menționată este lipsit de validitate:

a) pentru motivul că este discriminatoriu și/sau disproporționat

și/sau

- b) pentru motivul că intră în conflict cu drepturile de liberă circulație prevăzute de tratat

infraacțiune recepționarea frauduloasă a unui program inclus într-un serviciu de difuzare furnizat dintr-un loc situat pe teritoriul Regatului Unit cu intenția de a evita plata oricărei taxe aplicabile pentru recepționarea respectivului program, în oricare dintre următoarele împrejurări:

și/sau

- c) pentru orice alt motiv?

- 5) Dacă răspunsul la întrebarea 2 este afirmativ, articolul 3 alineatul (1) și articolul 4 din directiva menționată sunt lipsite de validitate pentru motivul că urmăresc să solicite statelor membre să impună restricții privind importul unor «dispozitive ilicite» din alte state membre și privind alte tranzacții cu acestea în condițiile în care dispozitivele respective pot fi importate în mod legal și/sau utilizate pentru recepționarea unor servicii transfrontaliere de difuzare prin satelit în temeiul normelor privind libera circulație a produselor potrivit articolelor 28 CE și 30 CE și/sau al libertății de a presta și de a primi servicii potrivit articolului 49 CE?

u privire la interpretarea articolelor 12 CE, 28 CE, 30 CE și 49 CE

- 6) Articolele 28 CE, 30 CE și/sau 49 CE se opun punerii în aplicare a unei reglementări naționale care consideră drept

- (i) dacă dispozitivul de acces condiționat a fost produs de un prestator de servicii sau cu consimțământul acestuia și a fost furnizat inițial sub rezerva unei autorizări contractuale limitate de a utiliza dispozitivul pentru a obține accesul la un serviciu protejat numai într-un prim stat membru și a fost utilizat pentru a obține accesul la respectivul serviciu protejat recepționat în alt stat membru (în acest caz, Regatul Unit)? și/sau

- (ii) dispozitivul de acces condiționat a fost produs de un prestator de servicii sau cu consimțământul acestuia și a fost obținut și/sau activat inițial prin furnizarea unui nume fals și a unei adrese de domiciliu false în primul stat membru, încălcându-se restricțiile contractuale teritoriale impuse în privința exportului unor asemenea dispozitive în vederea utilizării acestora în afara primului stat membru? și/sau

(iii) dispozitivul de acces condiționat a fost produs de un prestator de servicii sau cu consimțământul acestuia și a fost furnizat inițial sub rezerva unei condiții contractuale de a fi utilizat numai în scop casnic sau privat, iar nu în scop comercial (pentru care trebuie plătit un abonament mai mare), dar a fost utilizat în Regatul Unit în scopuri comerciale, și anume pentru difuzarea unor emisiuni de fotbal în direct într-un bar?

contractuală care impune unui post de emisie să împiedice utilizarea în afara teritoriului pentru care este acordată licența a cartelelor sale de decodare prin satelit care permit recepția conținutului de program obiect al licenței, ce criteriu juridic ar trebui să aplice instanța națională și ce împrejurări ar trebui să ia în considerare pentru a hotărî dacă această restricție contractuală contravine interdicției impuse prin articolul 81 alineatul (1) CE?

7) Punerea în aplicare a reglementării naționale în cauză este împiedicată, în orice caz, în temeiul discriminării care contravine articolului 12 CE sau sub orice altă formă, deoarece legislația națională se aplică programelor incluse într-un serviciu de difuzare furnizat dintr-un loc situat pe teritoriul Regatului Unit, dar nu unui astfel de serviciu furnizat de pe teritoriul altui stat membru?

Mai exact:

Cu privire la interpretarea articolului 81 din Tratatul CE

a) articolul 81 alineatul (1) CE trebuie interpretat în sensul că se aplică acelei obligații numai în temeiul faptului că aceasta este considerată ca având drept obiect împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței?

8) În ipoteza în care un furnizor de conținut de program încheie o serie de licențe exclusive, fiecare pentru teritoriul unuia sau mai multor state membre în care postul de emisie deține o licență de difuzare a conținutului de program exclusiv pe respectivul teritoriu (inclusiv prin satelit), și în fiecare licență este inclusă o obligație

b) în acest caz, trebuie să se demonstreze că obligația contractuală împiedică, restrânge sau denaturează concurența pentru a intra în domeniul de aplicare al

interdicției impuse de articolul 81 alineatul (1)CE?”

particularitățile sportului, însă sportul nu se sustrage de la aplicarea legislației Uniunii¹². În special, împrejurarea că o activitate are o legătură cu sportul nu împiedică aplicarea normelor tratatului¹³.

44. FAPL, QC Leisure, doamna Murphy și Media Protection Services Ltd, precum și Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, Republica Franceză, Autoritatea de Supraveghere a AELS, Parlamentul European, Consiliul și Comisia Europeană au depus memorii. Au prezentat observații orale în cadrul ședinței aceste părți, cu excepția Franței, precum și Republica Cehă, Regatul Spaniei și Republica Italiană.

IV — Apreciere juridică

45. Acțiunile principale rezultă din practica referitoare la limitarea teritorială a accesului la difuzările de programe sportive criptate, transmise prin satelit în diferite state membre. Cererile de pronunțare a unei hotărâri preliminare privesc chestiunea dacă acest lucru este compatibil cu piața internă dintr-o multitudine de perspective diferite, care generează un număr mare de întrebări diverse.

46. În prealabil trebuie reținut faptul că legislația Uniunii respectă întocmai

47. Considerăm, într-adevăr, că, în ceea ce privește utilizarea cartelelor grecești de decodare, soluționarea acțiunilor principale se bazează în principal pe aplicarea liberei prestări a serviciilor și că, în plus, mai ales chestiunea referitoare la comunicarea publică prezintă un interes sporit (articolul 3 din Directiva 2001/29); totuși, vom structura concluziile conform ordinii întrebărilor adresate în cauza C-403/08. Prin urmare, vom examina mai întâi Directiva 98/84 privind protecția dispozitivelor de acces la serviciile cu acces condiționat (a se vedea secțiunea A), iar ulterior Directiva 2001/29 privind drepturile de autor în societatea informațională (a se vedea secțiunea B), Directiva 93/83 privind coordonarea anumitor norme referitoare la dreptul de autor și drepturile conexe aplicabile difuzării de programe prin satelit și retransmisiei prin cablu (a se vedea secțiunea C) și abia după aceea aplicarea libertăților fundamentale (a se vedea secțiunea D), iar în final dreptul concurenței (a se vedea secțiunea E).

12 — A se vedea articolele 6 și 165 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, precum și Declarația nr. 29 anexată la Actul final al Conferinței interguvernamentale privind Tratatul de la Amsterdam, semnat la 2 octombrie 1997 (JO 1997, C 340, p. 136), și Declarația privind caracteristicile specifice ale sportului și funcția sa socială în Europa, care trebuie luate în considerare în punerea în aplicare a politicilor comune, Consiliul European de la Nisa (7, 8 și 9 decembrie 2000), Concluziile Președinției (punctul 52 și anexa IV, a se vedea în special punctele 1, 7 și 17 din declarația cuprinsă în această anexă).

13 — Hotărârea din 1 iulie 2008, MOTOE (C-49/07, Rep., p. I-4863, punctul 22 și jurisprudența citată).

A — Cu privire la Directiva 98/84

48. Directiva 98/84 reglementează protecția dispozitivelor în vederea asigurării accesului la servicii cu acces condiționat și libera circulație a acestor dispozitive în cadrul pieței interne. Părțile deduc de aici două concluzii opuse care stau la baza întrebărilor referitoare la această directivă.

49. Potrivit articolului 4 din Directiva 98/84, fabricarea, importul, distribuția, vânzarea, închirierea sau deținerea dispozitivelor ilicite în scopuri comerciale sunt interzise și sancționate în mod corespunzător. FAPL consideră că o cartelă de decodor comercializată legal într-un stat membru devine un dispozitiv ilicit în cazul în care este utilizată într-un alt stat membru împotriva voinței operatorului care difuzează serviciul protejat. În schimb, doamna Murphy susține că o asemenea utilizare a unei cartele de decodor introduse în mod legal pe piață nu ar putea-o transforma într-un dispozitiv ilicit. Dimpotrivă, această utilizare ar fi legală în temeiul directivei, întrucât articolul 3 alineatul (2) interzice orice limitare a comercializării cartelelor de decodoare legale.

50. Propunem Curții să analizeze această întrebare sub forma unui „scurt proces”, întrucât ambele premise sunt în mod vădit eronate.

51. Potrivit articolului 2 litera (e) din Directiva 98/84, „dispozitiv ilicit” înseamnă orice

echipament sau program conceput sau adaptat pentru a permite accesul la un serviciu protejat sub o formă clară fără autorizarea prestatorului de servicii.

52. În opinia FAPL, este suficient în acest sens ca respectivele cartele de decodoare să fie utilizate în Regatul Unit pentru a recepționa transmisii ale postului de emisie elen, cu toate că acestea nu pot fi recepționate în acest loc conform voinței titularului drepturilor.

53. Formularea articolului 2 litera (e) din Directiva 98/84 nu urmărește totuși să interzică *utilizarea* unui dispozitiv de acces împotriva voinței prestatorului de servicii. Acesta solicită un *echipament*, conceput sau adaptat pentru a permite accesul fără autorizarea prestatorului de servicii. Prin urmare, această definiție cuprinde în mod specific echipamentele fabricate sau transformate în acest scop.

54. În schimb, cartelele de decodoare sunt destinate tocmai să permită accesul cu autorizarea prestatorului de servicii. Acesta este exact scopul pentru care prestatorul de servicii, postul de emisie elen, pune în circulație aceste cartele. Iar respectivele cartele de decodoare nu sunt nici adaptate prin aducerea lor în Regatul Unit.

55. Doar această interpretare evidentă este compatibilă cu obiectivul cuprinzător al Directivei 98/84. În temeiul celui de al doilea și al celui de al treilea considerent, directiva ar trebui să promoveze furnizarea transfrontalieră

a serviciilor. Dacă transportul transfrontalier al dispozitivelor de acces condiționat ar fi suficient pentru a le considera dispozitive ilicite, acest aspect pare dificil de conciliat cu obiectivul menționat.

56. În plus, principiul general al securității juridice, care constituie un principiu fundamental al dreptului comunitar, impune în special ca o reglementare să fie clară și precisă pentru ca justițiabilii să își poată cunoaște fără ambiguitate drepturile și obligațiile și să acționeze în consecință¹⁴. În cazul în care sunt prevăzute dispoziții penale, trebuie să se respecte, în plus, principiul legalității incriminării și a pedepsei (*nullum crimen, nulla poena sine lege*), care presupune ca normele comunitare să definească în mod clar încălcările și pedepsele pe care le atrag¹⁵. În cazul în care legiuitorul comunitar ar fi dorit să protejeze într-adevăr împărțirea geografică a piețelor serviciilor de televiziune și ar fi dorit să supună unor sancțiuni simpla eludare a acestei împărțiri prin livrarea în alte state membre a cartelelor de decodare care sunt licite în statul de origine, acesta ar fi putut să exprime acest lucru într-un mod mult mai clar.

57. Prin urmare, trebuie să se răspundă la prima întrebare din cauza C-403/08 și la primele două întrebări din cauza C-429/08 că noțiunea de concepere sau de adaptare în sensul articolului 2 litera (e) din Directiva

98/84 înseamnă fabricarea sau modificarea unui echipament pentru a permite accesul la un serviciu protejat sub o formă clară fără autorizarea prestatorului de servicii. În ipoteza în care un dispozitiv de acces condiționat este produs de un prestator de servicii sau cu consimțământul acestuia și vândut cu o autorizare limitată de utilizare a acestuia, numai pentru a avea acces la serviciul protejat în anumite împrejurări, respectivul dispozitiv nu este considerat un „dispozitiv ilicit” în sensul articolului 2 litera (e) din Directiva 98/84/CE dacă este utilizat pentru a permite accesul la respectivul serviciu protejat într-un loc sau într-un mod sau de către o persoană în afara autorizării din partea prestatorului de servicii.

58. Nu se poate deduce totuși că răspunsul la întrebarea 3 din cauza C-429/08 ar trebui să fie că articolul 3 alineatul (2) din Directiva 98/84 ar interzice orice limitare a comercializării de cartele de decodare legale.

59. Articolul 3 alineatul (2) litera (a) din Directiva 98/84 interzice, într-adevăr, limitarea furnizării de servicii protejate sau de servicii conexe care provin dintr-un alt stat membru, în timp ce articolul 3 alineatul (2) litera (b) interzice restrângerile liberei circulații a dispozitivelor de acces condiționat. Aceste limitări sunt totuși circumscrise: inadmisibile sunt doar limitările din motive care intră în domeniul coordonat de directivă. Potrivit definiției prevăzute la articolul 2 litera (f), acest domeniu include orice dispoziție care privește activitățile ilicite menționate la articolul 4, adică diferitele interdicții referitoare

14 — Hotărârea din 3 iunie 2008, Intertanko și alții (C-308/06, Rep., p. I-4057, punctul 69).

15 — Hotărârea Intertanko și alții (citată la nota de subsol 14, punctul 70 și urm.).

la utilizarea dispozitivelor ilicite. Prin urmare, limitările din alte motive nu sunt excluse în temeiul articolului 3 alineatul (2).

unei hotărâri preliminare, prezumția că această dispoziție se opune unor limitări suplimentare din motivele menționate, nu trebuie să se răspundă la această întrebare. De asemenea, nu este necesar să se răspundă la întrebările 2, 3 și 8 litera (a) din cauza C-403/08 și nici la întrebarea 5 din cauza C-429/08.

60. Încălcarea înțelegerilor contractuale referitoare la accesibilitatea programelor în anumite state membre, furnizarea unui nume fals și a unei adrese false în momentul achiziționării dispozitivelor de acces sau utilizarea în scopuri comerciale a cartelelor de decodare concepute pentru a fi utilizate în scop privat sau casnic nu reprezintă măsuri împotriva dispozitivelor licite. Prin urmare, acestea nu intră în domeniul coordonat de Directiva 98/84.

B — *Cu privire la Directiva 2001/29*

1. Cu privire la dreptul de reproducere

61. În consecință, trebuie să se răspundă la întrebarea 3 din cauza C-429/08 că articolul 3 alineatul (2) din Directiva 98/84 nu se opune invocării de către un stat membru a unei reglementări naționale care interzice utilizarea unui dispozitiv de acces condiționat în cazul încălcării înțelegerilor contractuale referitoare la accesibilitatea programelor în anumite state membre în urma furnizării unui nume fals și/sau a unei adrese false în momentul achiziționării dispozitivului de acces sau a utilizării în scopuri comerciale a unui dispozitiv destinat folosirii în scop privat sau casnic.

63. Prin intermediul întrebărilor 4 și 5 din cauza C-403/08, High Court solicită să se stabilească dacă, în mod obligatoriu, comunicarea digitală a difuzării aduce atingere dreptului autorului la reproducerea operelor sale. Din motive tehnice, comunicarea programelor digitale presupune în special faptul că anumite secțiuni scurte ale difuzării sunt încărcate în memoria de stocare intermediară a aparatului de transmitere. Potrivit cererii de pronunțare a unei hotărâri preliminare, sunt introduse de fiecare dată în memoria de stocare intermediară a aparatului de recepție, conform standardului aplicabil, patru imagini individuale din secvența video și o secțiune corespunzătoare din fundalul sonor.

62. Întrucât întrebarea 4 din cauza C-429/08, referitoare la validitatea articolului 3 alineatul (2) din Directiva 98/84, are la bază, conform motivării din cererea de pronunțare a

64. Potrivit articolului 2 din Directiva 2001/29, anumite persoane – printre care

autorii în privința operelor lor și organismele de radiodifuziune sau de televiziune în privința fixărilor programelor difuzate de acestea — ar trebui să dispună de dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice reproducerea directă sau indirectă, temporară sau permanentă, prin orice mijloace și în orice formă, în totalitate sau în parte.

a) Cu privire la întrebarea 4 litera a) din cauza C-403/08 — dreptul național sau dreptul Uniunii

65. Instanța de trimitere adresează mai întâi întrebarea dacă, în speță, calificarea memoriei de stocare intermediare drept reproducere reprezintă un aspect care intră sub incidența legislației naționale sau dacă aceasta rezultă în cele din urmă din Directiva 2001/29. Instanța își exprimă îndoielile în special cu privire la existența unei astfel de reproduceri în sensul legislației naționale.

66. Curtea a stabilit însă anterior că noțiunea „reproducere în parte” este o noțiune de drept al Uniunii care trebuie să primească o interpretare uniformă¹⁶.

67. Prin urmare, trebuie să se răspundă la întrebarea dacă respectivele opere au fost reproduse în întregime sau parțial recurgându-se la interpretarea articolului 2 din Directiva 2001/29/CE.

16 — Hotărârea din 16 iulie 2009, Infopaq International (C-5/08, Rep., p. I-6569, punctul 27 și urm.); a se vedea, în ceea ce privește Directiva 2001/29, și Hotărârea din 21 octombrie 2010, Padawan (C-467/08, Rep., p. I-10055, punctele 32 și 35).

b) Cu privire la aplicarea dreptului de reproducere în ceea ce privește retransmisiile directe

68. Înainte de a putea răspunde la întrebările referitoare la reproducere, trebuie să se clarifice chestiunea dacă dreptul de reproducere se aplică efectiv retransmisiilor în direct.

69. Articolul 2 litera (e) din Directiva 2001/29 stabilește pentru organismele de radiodifuziune sau de televiziune un drept de a reproduce fixările programelor difuzate de acestea. Dreptul corespunzător al producătorilor de filme privește, conform articolului 2 litera (d), originalul și copiile filmelor lor.

70. QC Leisure și alții își exprimă îndoielile cu privire la faptul că, în cazul unei retransmisii în direct, există o înregistrare, un original sau o copie care ar fi reproduse. Această opinie se bazează probabil pe faptul că procesul de producție descris în cadrul trimiterii preliminare nu implică nicio înregistrare permanentă a transmisiei de pe care urmează să se difuzeze filmul.

71. În schimb, Comisia susține în mod convingător că și o retransmisie în direct se bazează practic pe o primă înregistrare, respectiv pe o înregistrare originală de pe care urmează să fie difuzate ulterior imaginile. Această fixare este creată cel puțin în memoria de stocare intermediară, în care sunt combinate diferitele unghiuri de vedere ale camerei, cu scopul de a crea programul ce urmează să fie ulterior difuzat.

72. Opinia exprimată de QC Leisure și alții ar dezavantaja în mod nerezonabil retransmisiiile în direct comparativ cu difuzările înregistrărilor. O astfel de limitare a dreptului de reproducere ar putea fi de asemenea evitată cu ușurință, întrucât postul de emisie ar putea să integreze fără mari probleme o primă înregistrare permanentă a semnalului în cadrul procesului de producție.

73. Prin urmare, dreptul de reproducere se aplică, în egală măsură, unei retransmisii în direct.

c) Cu privire la întrebarea 4 litera b) din cauza C-403/08 – reproducerea în memoria de stocare intermediară a receptorului

74. High Court întreabă mai întâi, referitor la articolul 2 din Directiva 2001/29, dacă instanța ar trebui să ia în considerare fragmentele programului în mod izolat sau programul ca întreg.

75. Articolul 2 din Directiva 2001/29 prevede dreptul de a autoriza sau de a interzice reproducerea directă sau indirectă, temporară sau permanentă, prin orice mijloace și în orice formă, în totalitate sau în parte.

76. În favoarea luării în considerare a tuturor fragmentelor salvate temporar se poate invoca faptul că fragmentele în ansamblu pot

fi reproduse doar în perspectiva de a oferi posibilitatea unei comunicări ulterioare a întregului program. Totuși, conform normelor aplicabile, în orice moment există doar patru imagini în memoria de stocare intermediară, precum și un foarte scurt fundal sonor ce corespunde acestor imagini. Prin urmare, nu se poate presupune că are loc o reproducere completă a programului. Totuși, chiar și cazul acestor fragmente extrem de limitate din punctul de vedere al conținutului este vorba despre o reproducere parțială.

77. QC Leisure și alții consideră că aceste imagini individuale și fragmente ale fundalului sonor nu ar putea fi considerate o reproducere a difuzării. Pentru a se putea vorbi despre o reproducere parțială în sensul articolului 2 din Directiva 2001/29, ar fi necesară, dimpotrivă, o reproducere a unei părți substanțiale a operei. Acest argument se întemeiază pe noțiunea de reproducere din dreptul intern și pe interpretarea acesteia.

78. Între timp, Curtea a interpretat însă deja noțiunea de reproducere prevăzută la articolul 2 litera (a) din Directiva 2001/29 în legătură cu un articol publicat într-un ziar. Curtea a constatat că dreptul de autor cuprinde toate părțile operei care sunt o creație intelectuală proprie a autorului său¹⁷. Curtea a exclus

17 — Hotărârea Infopaq International (citată la nota de subsol 16, în special punctul 37 și urm.).

în schimb de la această protecție cuvintele considerate separat, întrucât creația intelectuală rezultă numai prin alegerea, dispunerea și combinarea acestor cuvinte¹⁸. Această jurisprudență poate fi transpusă în speță.

fac parte din creația intelectuală a autorului programului.

79. Spre deosebire de cuvintele aleatorii, în speță, imaginile și fragmentele din fundalul sonor salvează temporar prezintă un caracter individual. Fiecare imagine se bazează pe o alegere specifică a cameramanului, respectiv a regizorului, și poate fi atribuită în mod clar difuzării respective. Într-adevăr, nu ar trebui să existe niciun interes special cu privire la numărul deosebit de mare al respectivelor imagini separate, însă acestea, în ansamblul lor, constituie parte integrantă a creației intelectuale care se regăsește în emisiunea difuzată.

80. Dimpotrivă, în cadrul acestui proces, informația izolată privind culoarea diferiților pixeli este comparabilă cu o serie de cuvinte separate. Prin combinarea acestor informații iau naștere imaginile separate, cărora li se atribuie caracterul unei creații intelectuale proprii.

81. Așadar, în ipoteza în care cadre de date video și audio digitale sunt create în memoria unui decodor, se poate vorbi despre acte de reproducere, întrucât aceste cadre

d) Cu privire la întrebarea 4 litera (c) din cauza C-403/08 – reproducerea prin prezentarea pe un ecran de televizor

82. În sfârșit, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă prezentarea unui program pe un ecran de televizor reprezintă o reproducere.

83. Deși la prima vedere această întrebare este surprinzătoare, QC Leisure, FAPL și Comisia sunt de acord, în mod întemeiat, că această prezentare constituie de fapt o reproducere.

84. În principiu, acest lucru rezultă din aceleași motive precum ipoteza privind reproducerea în cazul stocării intermediare în memorie a imaginilor și a fragmentelor fundalului sonor. Pe ecranul de televizor este prezentată pentru un timp încă și mai scurt o imagine transmisă, în timp ce, în plus, se reproduce secțiunea corespunzătoare a fundalului sonor.

85. Prin urmare, prezentarea unei emisiuni pe ecranul de televizor reprezintă de asemenea o reproducere.

18 — Hotărârea Infopaq International (citată la nota de subsol 16, punctul 45).

2. Cu privire la întrebarea 5 din cauza C-403/08 – limitarea dreptului de reproducere

86. Prin intermediul întrebării 5 adresate în cauza C-403/08 ar trebui să se clarifice dacă reproducerile identificate în răspunsul la cea de a patra întrebare sunt excluse, în temeiul articolului 5 alineatul (1) din Directiva 2001/29, de la dreptul de reproducere al autorului.

87. Articolul 5 alineatul (1) din Directiva 2001/29 exclude de la dreptul de reproducere anumite procese limitate din punct de vedere tehnic. Această excepție presupune trei condiții cumulative, ceea ce înseamnă că nerespectarea unei singure condiții are drept consecință faptul că actul de reproducere intră totuși sub incidența dreptului de reproducere prevăzut la articolul 2 din directivă¹⁹.

88. În primul rând, trebuie să fie vorba despre acte temporare de reproducere tranzitorii sau accesorii, care constituie o parte integrantă și esențială a unui proces tehnic. Un act nu poate fi calificat drept „tranzitoriu”, în sensul articolului 5 alineatul (1) din Directiva 2001/29, decât dacă durata existenței sale este limitată la ceea ce este necesar pentru buna funcționare a procesului tehnic vizat, fiind subînțeles faptul că acest proces trebuie să fie automatizat în așa fel încât să șteargă actul în mod automat, fără intervenția omului, de îndată ce funcția sa de a permite realizarea unui

astfel de proces tehnic a fost îndeplinită²⁰. Aceasta este situația în speță. Reproduserile în memorie și pe ecranul de televizor sunt provizorii și accesorii. Acestea reprezintă de asemenea o parte integrantă și esențială a unui proces tehnic care asigură comunicarea difuzării.

89. În al doilea rând, scopul actului trebuie să fie o transmitere, în cadrul unei rețele între terți, de către un intermediar sau o utilizare licită. După cum a arătat deja instanța de trimitere, caracterul licit sau lipsa acestuia nu ar putea să rezulte din aspectul dacă titularul dreptului a consimțit ca reproducerile respective să fie realizate în scopul menționat. Motivul pentru aceasta este că o reproducere cu consimțământul titularului dreptului nu ar avea nevoie de niciun fel de excepție. Elementul decisiv pentru acest punct este, prin urmare, răspunsul la alte întrebări, și anume în special dacă libertățile fundamentale și/sau Directiva 93/83 justifică un drept la recepționarea difuzării (în acest sens, a se vedea în continuare secțiunile C și D), precum și dacă dreptul de comunicare publică este aplicabil (în acest sens, a se vedea considerațiile de la punctul 3 de mai jos).

90. În al treilea rând, actele de reproducere nu trebuie să aibă o semnificație economică de sine stătătoare. Problema dacă reproducerile identificate la întrebarea a patra au o astfel de semnificație constituie obiectul celei de a cincea întrebări adresate în cauza C-403/08.

19 — Hotărârea Infopaq International (citată la nota de subsol 16, punctul 55).

20 — Hotărârea Infopaq International (citată la nota de subsol 16, punctul 64).

91. Excepția prevăzută la articolul 5 alineatul (1) din Directiva 2001/29 trebuie să facă obiectul unei interpretări restrictive, deoarece aceasta constituie o derogare de la principiul general consacrat la articolul 2²¹. Aceasta este situația cu atât mai mult cu cât excepția amintită trebuie interpretată în lumina articolului 5 alineatul (5) din Directiva 2001/29, potrivit căruia toate excepțiile prevăzute la articolul 5 se aplică numai în anumite cazuri speciale, care nu afectează exploatarea normală a operei sau a altui obiect protejat și nu aduc atingere în mod nejustificat intereselor legitime ale titularului dreptului²².

92. Toate condițiile prevăzute la articolul 5 alineatul (1) din Directiva 2001/29 sunt stabilite cu scopul de a facilita actele de reproducere, care constituie o condiție pentru exploatarea efectivă. Comisia a ilustrat acest lucru în Propunerea de directivă, prin exemplul privind transmiterea, la solicitarea unei bănci de date din Germania, a unei înregistrări video la cerere către un calculator privat din Portugalia, care necesita cel puțin 100 de acte de salvare în memorie²³.

93. Asemenea acte de reproducere nu au, în principiu, nicio altă valoare de sine stătătoare în afară de semnificația economică a exploatării. În anumite împrejurări, acestea au o semnificație economică ce corespunde exploatării, întrucât, în cazul în care, de exemplu, un act de reproducere nu este efectuat în scopul transmiterii, nu este posibilă nici

exploatarea de la capătul lanțului de transmitere. Această semnificație economică este însă total dependentă de exploatarea preconizată, astfel încât ea nu este *de sine stătătoare*.

94. În consecință, reproducerea care sunt create în memoria unui decodor nu au o semnificație economică de sine stătătoare.

95. În schimb, reproducerea care este realizată pe ecranul unui televizor are cu siguranță o semnificație economică de sine stătătoare. Aceasta constituie într-adevăr obiectul exploatării difuzării. Din punctul de vedere al dreptului de autor, exploatarea drepturilor asupra emisiunilor are legătură cu însuși dreptul de difuzare, întrucât autorul dobândește dreptul de a se opune difuzării. Semnificația economică a unei difuzări se bazează totuși, de regulă, pe recepționarea acesteia. În cazul retransmisiilor din speță, acest lucru este evident pentru abonați, fiind însă de asemenea valabil în cazul difuzărilor finanțate prin publicitate. Chiar și posturile de emisie publice, care sunt finanțate prin redevențe sau de la bugetul de stat, trebuie să își justifice în mod practic finanțarea cel puțin printr-un nivel corespunzător al audienței.

96. Prin urmare, copiile tranzitorii ale unei opere create pe un ecran de televizor conectat la un decodor au o semnificație economică de sine stătătoare.

21 — Hotărârea Infopaq International (citată la nota de subsol 16, punctul 56 și urm.).

22 — Hotărârea Infopaq International (citată la nota de subsol 16, punctul 58).

23 — COM(97) 628, articolul 5, punctul 3 (p. 38 a versiunii în limba germană).

97. Instanța de trimitere detaliază întrebarea 5 litera (b), solicitând să se stabilească dacă este relevant aspectul dacă, în fapt, (i) copiile tranzitorii au sau nu au o valoare intrinsecă; (ii) dacă respectivele copii tranzitorii cuprind o mică parte a unei colecții de opere și/sau alte elemente care de altfel pot fi utilizate fără încălcarea dreptului de autor; sau (iii) dacă titularul unei licențe exclusive acordate de către titularul de drepturi într-un alt stat membru a primit deja o remunerație pentru utilizarea operei în acel stat membru.

98. La subpunctul (i) s-a răspuns deja: copiile tranzitorii din memoria de stocare intermediară nu au o valoare intrinsecă, în schimb copile tranzitorii de pe ecranul unui televizor au o astfel de valoare.

99. Subpunctul (ii) se referă la posibilitatea ca numai anumite părți ale difuzării să fie protejate. Această teză poate fi considerată ca fiind întemeiată din perspectiva comunicării către public²⁴, însă, în cazul dreptului de reproducere examinat în speță, acest lucru este, dimpotrivă, îndoielnic²⁵. În cazul în care instanța de trimitere ar trebui să ajungă totuși la concluzia că doar anumite părți ale difuzării sunt protejate, acest lucru nu ar avea niciun efect în privința aplicării articolului 5 alineatul (1) din Directiva 2001/29. S-ar lua în schimb în considerare reglementările naționale de

transpunere a articolului 5 alineatul (3) litera (i) din Directiva 2001/29. În consecință, statele membre pot să prevadă excepții sau limitări ale dreptului de reproducere pentru includerea accidentală a unei opere sau a unui alt obiect protejat în alt material.

100. Subpunctul (iii) subliniază în final elementul decisiv al ambelor trimiteri preliminare, și anume remunerația pentru utilizarea operei într-un alt stat membru. Dat fiind faptul că semnificația economică de sine stătătoare a copiei unui program pe un ecran de televizor coincide cu interesul de a recepționa acest program, se pune problema dacă remunerația plătită pentru recepționarea acestui program într-un stat membru justifică dreptul de a recepționa programul respectiv în alt stat membru. Acest aspect constituie obiectul următoarelor întrebări privind Directiva 93/83 (a se vedea în continuare secțiunea C) și libertățile fundamentale (a se vedea în continuare secțiunea D). Aplicarea articolului 5 alineatul (1) din Directiva 2001/29 nu este influențată totuși de acest aspect.

101. În concluzie, cu privire la întrebarea 5 în cauza C-403/08, se poate constata că respectivele copii tranzitorii ale unei opere create pe un ecran de televizor conectat la decodor au o semnificație economică de sine stătătoare în sensul articolului 5 alineatul (1) din Directiva 2001/29, spre deosebire de copiile tranzitorii create în memoria unui decodor, care nu au o astfel de semnificație.

24 — A se vedea în continuare punctul 105, precum și punctul 108 și urm.

25 — A se vedea mai sus, punctul 68 și urm.

3. Cu privire la comunicarea ulterioară către public

102. Prin intermediul întrebării 6 adresate în cauza C-403/08 ar trebui să se clarifice dacă transmiterea meciurilor de fotbal difuzate în direct în localuri încalcă dreptul exclusiv de comunicare publică a operelor protejate în sensul articolului 3 din Directiva 2001/29.

a) Cu privire la admisibilitatea întrebării

103. Ar putea să existe îndoieli cu privire la relevanța și, prin urmare, la admisibilitatea acestei întrebări. Motivul în favoarea acestei ipoteze este că, potrivit instanței de trimitere, articolul 72 din Actul privind drepturile de autor și brevetele (Copyright, Designs and Patents Act) permite, în principiu, transmiterea publică a unui program de televiziune în cazul în care realizatorul nu solicită o redevență în acest scop. Chiar și în situația în care o astfel de realizare nu ar fi incompatibilă cu articolul 3 din Directiva 2001/29, o directivă nu poate totuși, prin ea însăși, să creeze drepturi și obligații în sarcina unui particular și, prin urmare, nu poate fi invocată ca atare împotriva sa²⁶.

26 — Hotărârea din 26 februarie 1986, Marshall (152/84, Rec., p. 723, punctul 48), Hotărârea din 14 iulie 1994, Faccini Dori (C-91/92, Rec., p. I-3325, punctul 20), și Hotărârea din 19 ianuarie 2010, Küçükdeveci (C-555/07, Rep., p. I-365, punctul 46).

104. Potrivit unei jurisprudențe constante, în cadrul cooperării între Curte și instanțele naționale, numai instanța națională care este sesizată cu acțiunea principală și care trebuie să își asume responsabilitatea pentru hotărârea judecătorească pe care urmează să o pronunțe are competența să aprecieze, luând în considerare particularitățile cauzei, atât necesitatea unei hotărâri preliminare pentru a fi în măsură să pronunțe propria hotărâre, cât și pertinenta întrebărilor pe care le adresează Curții²⁷. Astfel, în cazul în care întrebările adresate se referă la interpretarea dreptului Uniunii, Curtea are în principiu obligația să se pronunțe asupra acestora²⁸ și, prin urmare, întrebările preliminare adresate de instanțele naționale beneficiază de o prezumție de pertinență. Or, această prezumție de pertinență nu poate fi înlăturată decât în cazuri excepționale, atunci când apare în mod evident că interpretarea solicitată a dispozițiilor dreptului Uniunii Europene menționate în aceste întrebări este în mod evident de natură ipotetică²⁹. În această situație, întrebarea ar fi inadmisibilă.

105. În speță, se pare că există într-adevăr, în temeiul legislației naționale, un drept extins de a transmite gratuit programul de televiziune în mod public, drept care nu cuprinde însă toate părțile componente ale programului. Fragmentele muzicale sunt în special exceptate de la acest drept. În plus, nu trebuie exclus faptul că o interpretare conformă articolului 3 din Directiva 2001/29 a acestei

27 — A se vedea printre altele Hotărârea din 15 decembrie 2005, Bosman (C-415/93, Rec., p. I-4921, punctul 59), și Hotărârea din 13 iulie 2006, Manfredi și alții (C-295/04-C-298/04, Rec., p. I-6619, punctul 26).

28 — Hotărârea din 16 iunie 2005, Pupino (C-105/03, Rec., p. I-5285, punctul 30), Hotărârea din 9 octombrie 2008, Katz (C-404/07, Rep., p. I-7607, punctul 31), și Hotărârea din 22 aprilie 2010, Dimos Agios Nikolaou (C-82/09, Rep., p. I-3649, punctul 15).

29 — A se vedea printre altele Hotărârea Bosman (citată la nota de subsol 27, punctul 61) și Hotărârea din 10 ianuarie 2006, IATA și ELFAA (C-344/04, Rec., p. I-403, punctul 24).

reglementări permite limitarea suplimentară a acestui drept.

organismele de radiodifuziune sau de televiziune [litera (d)].

106. Prin urmare, întrebarea nu este în mod evident lipsită de relevanță pentru soluționarea litigiului și este, așadar, admisibilă.

109. Cele două alineate nu conțin aceleași drepturi. Alineatul (1) acordă dreptul de comunicare publică a operelor, prin cablu sau fără cablu, *inclusiv* punerea la dispoziția publicului, astfel încât oricine să poată avea acces la acestea din orice loc și în orice moment. Dreptul prevăzut la alineatul (2) este aplicabil *numai* în cazul în care oricine poate avea acces la operele vizate din orice loc și în orice moment.

b) Cu privire la întrebare

107. În consecință, trebuie să se analizeze dacă o comunicare publică în sensul articolului 3 din Directiva 2001/29 există în cazul în care se transmite într-un local un meci de fotbal difuzat în direct. Mai întâi trebuie să se limiteze cercul operelor protejate, iar ulterior trebuie să se examineze aplicabilitatea articolului 3 alineatul (1).

110. Din notele explicative privind Propunerea de directivă 2001/29 se poate deduce faptul că accesul în orice loc și în orice moment al oricărei persoane are drept scop să acopere transmisia la cerere, care nu prezintă relevanță în speță³⁰. Transmisiile care nu sunt interactive, așadar, recepționarea clasică a programului de televiziune, nu ar trebui să intre sub incidența articolului 3 alineatul (2). Acestora ar trebui să li se aplice în continuare dispozițiile existente, adică articolul 8 din Directiva 2006/115 și articolul 4 din Directiva 93/83³¹.

i) Cu privire la operele protejate

108. Articolul 3 din Directiva 2001/29 impune adoptarea drepturilor exclusive de a autoriza sau de a interzice anumite acte cu privire la operele autorilor. Alineatul (1) privește drepturile autorilor, iar alineatul (2) drepturile anumitor persoane suplimentare, în special producătorii de filme [litera (c)] și

111. Potrivit articolului 8 alineatul (3) din Directiva 2006/115, organismele de

30 — COM(97) 628, articolul 3, punctul 2 și urm. (p. 33 și urm. ale versiunii în limba germană).

31 — COM(97) 628, articolul 3, punctul 3 (p. 34 a versiunii în limba germană).

radiodifuziune dobândesc dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice retransmiterea emisiunilor lor prin intermediul undelor radioelectrice, precum și comunicarea publică a emisiunilor lor în cazul în care această comunicare este făcută în locuri accesibile publicului prin plata unei taxe de intrare. În acțiunile principale nu s-a cerut însă plata unei taxe de intrare.

112. Nu există niciun indiciu cu privire la existența unei reglementări speciale a retransmiterii interactive a filmelor. În măsura în care transmisia meciurilor de fotbal ar fi considerată drept film, s-ar putea lua, așadar, în considerare cel mult o reglementare națională referitoare la dreptul de comunica-re către public.

113. Prin urmare, în stadiul actual al dreptului Uniunii nu există drepturi de protecție extinse referitoare la comunicarea publică a unei emisiuni fără plata unei taxe de intrare. Dimpotrivă, articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29 acordă drepturi doar cu privire la operele protejate din perspectiva dreptului de autor, care sunt retransmise odată cu difuzarea emisiunii. În speță, s-ar putea face referire la imnul Premier League, care este transmis în legătură cu difuzarea, însă și la diferite alte opere menționate în trimiterea preliminară.

114. Conform articolului 12 alineatul (2) din Directiva 2001/29, precum și articolului 14 din Directiva 2006/115, protecția drepturilor conexe dreptului de autor prevăzută

de directivele respective păstrează intactă și nu aduce atingere protecției acestor opere. Instanța de trimitere va trebui să examineze totuși dacă este posibil ca aceste opere să intre sub incidența reglementărilor naționale de transpunere a articolului 5 alineatul (3) litera (i) din Directiva 2001/29. Conform acestui articol, statele membre pot să prevadă excepții sau limitări ale dreptului de comunicare publică în cazul includerii accidentale a unei opere sau a unui alt obiect protejat în alt material.

115. Prin urmare, articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29 prezintă interes numai în măsura în care, concomitent cu meciurile de fotbal transmise în localuri, sunt retransmise opere în privința cărora dreptul Regatului Unit nu prevede nicio excepție de la utilizarea dispozițiilor prin care este transpus articolul 3 alineatul (1).

ii) Cu privire la aplicabilitatea articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29

116. În legătură cu operele care intră sub incidența articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29 trebuie să se examineze dacă transmiterea acestora într-un local constituie o „comunicare publică, prin cablu sau fără cablu”.

117. Difuzarea prin satelit reprezintă deja, în principiu, o comunicare publică a operelor protejate. Trebuie să se considere că titularii drepturilor în cauză și-au exprimat consimțământul. În schimb, se ridică problema dacă proiectarea emisiunii într-un local, în locul difuzării acesteia în scopuri casnice sau private, este o transmitere publică *ulterioră*, care necesită acordul suplimentar – care lipsește în speță – al titularului dreptului.

de a participa la câștigul care este obținut din utilizarea comercială a operelor lor.

119. Practica comercializării cartelelor de decodare urmează această logică, întrucât organismele de radiodifuziune sau de televiziune solicită localurilor achitarea unei taxe ridicate pentru utilizarea cartelelor de decodare, permițând în același timp clienților privați să utilizeze cartelele lor doar în scopuri casnice sau private.

118. Curtea a admis deja existența, în cazuri care par similare, și anume în cazul transmiterii unor emisiuni de televiziune în interiorul unui hotel, a unei comunicări publice ulterioare³². În principiu, este imaginabil că vizitatorii unui local, la fel ca vizitatorii unui hotel, trebuie considerați ca fiind un număr nedeterminat de telespectatori potențiali, care constituie un nou public în raport cu destinatarii privați³³. În continuare, Curtea a subliniat că respectiva comunicare în hoteluri servește unui scop comercial³⁴. Administrații localurilor urmăresc cu siguranță astfel de scopuri în cazul transmiterii unor emisiuni de fotbal. Iar autorii au, în principiu, interesul

120. Totuși, trebuie să se examineze dacă se poate admite într-adevăr existența unei comunicări publice în sensul articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29. În favoarea acestei ipoteze se poate invoca interpretarea reglementărilor de drept internațional. Considerentul (23) arată însă, în contextul genezei articolului 3 alineatul (1), că legiuitorul Uniunii nu a dorit să creeze drepturi ale autorilor în legătură cu proiectarea publică gratuită a unei transmisii televizate.

Cu privire la Convenția de la Berna

32 — Hotărârea din 7 decembrie 2006, SGAE (C-306/05, Rec., p. I-11519), și Ordonanța din 18 martie 2010, Organismos Sillogikis Diacheirisis Dimiourgou Theatrikon kai Optikoakoustikon Ergon (C-136/09).

33 — A se vedea Hotărârea SGAE (citată la nota de subsol 32, punctul 37 și urm.).

34 — Hotărârea SGAE (citată la nota de subsol 32, punctul 44).

121. Din articolul 11a alineatul (1) din Convenția de la Berna se pot deduce anumite criterii cu privire la noțiunea de comunicare publică. La punctele (i)-(iii), această dispoziție conferă autorilor dreptul exclusiv

de a autoriza trei forme diferite de comunica-re publică a operelor lor:

restaurante, hoteluri, magazine mari, trenuri sau avioane³⁶.

(i) radiodifuzarea operelor lor și comunica-re publică a acestora prin orice alt mijloc servind la difuzarea fără fir a semnalelor, a sunetelor sau a imaginilor;

123. Comunicarea publică ar consta în fap-tul că difuzarea în mod exclusiv a operelor protejate este transmisă pe ecran publicului prezent.

(ii) orice comunicare publică, fie prin fir, fie fără fir, a operei radiodifuzate, când această comunicare este făcută printr-un alt orga-nism decât cel de origine;

124. Uniunea nu este parte la Convenția de la Berna, însă și-a asumat obligația, împreună cu statele membre, prin articolul 9 alineatul (1) din Acordul TRIPS și prin articolul 1 alineatul (4) din Tratatul OMPI privind drepturile de autor, să respecte prevederile arti-colelor 1-21 din Convenția de la Berna. Prin urmare, transpunerea articolului 11a alineat-ul (1) punctul (iii) din Convenția de la Berna în dreptul comunitar face parte din obligațiile de drept internațional ale Uniunii.

(iii) comunicarea publică a operei radiodifu-zate prin difuzor sau prin orice alt instrument asemănător, transmițător de semnale, de su-nete sau de imagini.

122. Conform Ghidului Convenției de la Berna³⁵ — document interpretativ elaborat de OMPI, care nu are forță juridică obligatorie, însă contribuie la interpretarea convenției menționate —, articolul 11a alineatul (1) punc-tul (iii) este aplicabil: comunicării publice a operei radiodifuzate prin difuzor sau prin ori-ce alt instrument asemănător, transmițător de semnale, de sunete sau de imagini. Această dispoziție ar trebui să acopere tocmai proiec-tarea programelor de radio sau de televiziune în spații în care se reunesc oameni: cafenele,

125. În plus, articolul 14 alineatul (3) din Acordul TRIPS prevede în mod explicit că organisme de radiodifuziune au dreptul să interzică comunicarea către public a progra-melor lor de televiziune atunci când aceasta este întreprinsă în lipsa unei autorizații din partea acestora. Statele care nu acordă astfel de drepturi organismelor de radiodifuziune trebuie să acorde titularilor dreptului de au-tor asupra conținutului programelor cel puțin posibilitatea de a împiedica efectuarea actelor menționate anterior, sub rezerva dispozițiilor Convenției de la Berna.

35 — *Guide to the Berne Convention* (Geneva, 1978).

36 — Ghidul OMPI, observațiile 11a, 11 și urm.

126. Așadar, în acțiunile principale ar trebui să fie admisă existența unei comunicări publice.

publică prevăzută la articolul 8 din Tratatul OMPI privind drepturile de autor să fie interpretată în același mod precum articolul 11a din Convenția de la Berna.

Cu privire la voința legiuitorului

127. Propunerea de directivă 2001/29 a Comisiei avea într-adevăr ca obiectiv transpunerea articolului 11a alineatul (1) punctul (iii) din Convenția de la Berna în dreptul Uniunii, însă Consiliul și Parlamentul European nu au urmat punctul de vedere al acesteia. Dimpotrivă, acestea nu au dorit să instituie niciun fel de drepturi ale autorilor în legătură cu comunicarea publică gratuită a operelor ca parte a unei transmisii televizate.

128. Articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29 nu vizează transpunerea articolului 11a din Convenția de la Berna. Din notele explicative referitoare la propunerea de directivă a Comisiei se poate deduce însă faptul că prin articolul 3 din directivă trebuia să se transpună articolul 8 din Tratatul OMPI privind drepturile de autor, a cărui formulare este în mare măsură identică³⁷. Acest articol nu abordează în mod explicit comunicarea publică prin proiectarea către public. Totuși, dat fiind faptul că acest tratat solicită respectarea articolului 11a din Convenția de la Berna, ar fi rațional ca noțiunea de comunicare

129. În consecință, din notele explicative ale Comisiei referitoare la propunerea de directivă rezultă că articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29 ar trebui să acopere *toate* formele de comunicare publică³⁸. Acestea ar include cele trei forme de comunicare publică menționate la articolul 11a din Convenția de la Berna.

130. Cu toate acestea, Comisia și QC Leisure susțin că articolul 3 din Directiva 2001/29 *nu* ar transpune articolul 11a alineatul (1) punctul (iii) din Convenția de la Berna. Astfel, acestea se bazează, în mod întemeiat, pe debaterile privind directiva care au avut loc în urma propunerii Comisiei și care au condus la adoptarea considerentului (23).

131. La prima lectură, Parlamentul European a propus deja ca articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29 să nu fie extins la „reprezentări și execuții directe”³⁹. Comisia a modificat propunerea sa în mod corespunzător⁴⁰. Consiliul nu a preluat efectiv propunerea

37 — COM(97) 628, articolul 3, punctul 1 (p. 33 a versiunii în limba germană).

38 — COM(97) 628, articolul 3, punctul 1 (p. 33 a versiunii în limba germană).

39 — Documentul A4-0026/99, amendamentul 13 (JO 1999, C 150, p. 171, 174).

40 — Propunere modificată de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și ale drepturilor conexe în societatea informațională [COM(99) 250 final, JO 1999, C 180, p. 6, considerentul (16)].

modificată a Comisiei, însă anumite state membre au impus în locul acesteia limitările conținute în cea de a doua-cea de a patra teză ale considerentului (23)⁴¹, pe care le invocă și instanța de trimitere.

132. Potrivit celei de a doua teze a considerentului (23) din Directiva 2001/29, dreptul de autor aplicabil comunicării publice trebuie înțeles în sens larg, ca acoperind orice comunicare către public care nu este prezent în locul de proveniență a comunicării. Cea de a treia teză precizează că acest drept include orice transmisie sau retransmisie, de orice natură, a unei opere către public, prin cablu sau fără cablu, inclusiv radiodifuziunea. În cea de a patra și ultimă teză se precizează că acest drept nu ar trebui să includă niciun alt act.

133. Privite împreună, din aceste trei teze reiese faptul că articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29 ar trebui să transpună doar articolul 11a alineatul (1) punctele (i) și (ii) din Convenția de la Berna, și anume dispozițiile privind radiodifuziunea și comunicarea publică realizată de un alt organism decât organismul de radiodifuziune sau de televiziune inițial. În acest caz, se iau în considerare locuri diferite și o transmisie prin cablu sau fără cablu.

134. Comunicarea publică a operelor difuzate prin difuzor sau prin orice alt instrument asemănător, transmițător de semnale, de sunete sau de imagini în sensul articolului 11a alineatul (1) punctul (iii) din Convenția de la Berna, are loc în schimb, în mod obișnuit, la locul de proveniență a comunicării. Nu se realizează astfel o transmisie.

135. Acest efect restrictiv al considerentului (23) al Directivei 2001/29 a făcut de asemenea obiectul dezbaterii din Consiliu și a fost, așadar, cunoscut de legiuitor. Președinția Consiliului a susținut ferm că alte acte, în afara celor menționate în acest considerent, în special punerea la dispoziție a calculatoarelor în săli de internet café sau în biblioteci, nu sunt acoperite⁴². Delegația italiană a ridicat în această privință chiar întrebarea dacă ar fi adecvat să se excludă articolul 11a alineatul (1) punctul (iii) din Convenția de la Berna din domeniul de aplicare al articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29⁴³.

136. Limitarea domeniului de aplicare al articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29 este confirmată de faptul că diferite reglementări internaționale, europene și naționale ar putea crea impresia că programele de televiziune ar putea fi, în principiu, transmise

41 — A se vedea documentul Consiliului 14238/99 din 22 decembrie 1999, p. 5, notele de subsol 6 și 7, și documentul 5168/00 din 10 ianuarie 2000, p. 4, precum și documentul 5499/00 din 24 ianuarie 1999, p. 2 și urm.

42 — Documentul Consiliului 5168/00 din 10 ianuarie 2000, p. 4, punctul 9.

43 — Documentul Consiliului 5168/00 din 10 ianuarie 2000, p. 4, punctul 11.

în localuri fără consimțământul titularilor drepturilor.

din Convenția de la Berna este transpus prin articolul 22 din Urheberrechtsgesetz⁴⁷.

137. La nivelul dreptului Uniunii, trebuie menționat în special articolul 8 alineatul (3) din Directiva 2006/115, care prevede posibilitatea ca organismul de radiodifuziune sau de televiziune să se opună difuzării doar în cazul în care se solicită o taxă de intrare. Această reglementare nu reprezintă o situație izolată, ea fiind conformă articolului 13 litera (d) din Convenția internațională de la Roma pentru protecția artiștilor interpreți sau executanți, a producătorilor de fonograme și a organismelor de radiodifuziune din 26 octombrie 1961. Uniunea nu este, într-adevăr, parte la această convenție, care prevede la articolul 24 doar participarea statelor, însă statele membre trebuie să adere la aceasta, astfel cum se prevede la articolul 5 alineatul (1) litera (c) din Protocolul nr. 28 la Acordul privind Spațiul Economic European, privind proprietatea intelectuală^{44 45}.

138. În mod corespunzător, articolul 72 din Copyright, Designs and Patents Act prevede că, în Regatul Unit, programele de televiziune pot fi vizualizate, în principiu, în cazul în care nu se plătește o taxă de intrare. În Germania, există, desigur, o reglementare similară cu privire la drepturile organismelor de radiodifuziune⁴⁶, însă în ceea ce privește autorii, articolul 11a alineatul (1) punctul (iii)

139. Astfel, până în prezent, legiuitorul comunitar nu a dorit să transpună în dreptul Uniunii articolul 11a alineatul (1) punctul (iii) din Convenția de la Berna și articolul 14 alineatul (3) din Acordul TRIPS. Din acest motiv, decizia menționată trebuie respectată în special întrucât drepturile rezultate din articolul 11a alineatul (1) punctul (iii) ale autorilor nu sunt invocate împotriva autorităților publice, ci restricționează în mod obligatoriu drepturile altor persoane în raporturile de drept privat.

140. Aspectul dacă articolul 11a alineatul (1) punctul (iii) din Convenția de la Berna sau articolul 14 alineatul (3) din Acordul TRIPS se aplică în mod direct nu constituie obiectul trimiterii preliminare; dispozițiile Acordului TRIPS nu sunt de natură să creeze pentru particulari drepturi pe care aceștia să le poată invoca în mod direct în fața instanței în temeiul dreptului Uniunii⁴⁸, iar Curtea nu s-a pronunțat până în prezent cu privire la

44 — JO 1994, L 1, p. 196.

45 — A se vedea, referitor la efectul acestui protocol, punctul 17 din Concluziile avocatului general La Pergola prezentate la 9 septembrie 1999 în cauza Egeda (C-293/98, Rec., p. I-629).

46 — A se vedea articolul 87 alineatul (1) punctul (3) din Legea privind dreptul de autor (*Urheberrecht*) și, în acest sens, Wandtke/Bullinger-Erhard, *Urheberrecht*, ediția a treia, 2009, punctul 23, și Diesbach/Bormann/Vollrath, „«Public-Viewing» als Problem des Urheber- und Wettbewerbsrechts”, *Zeitschrift für Urheber- und Medienrecht* 2006, 265 (266 și urm.).

47 — Pare totuși să fie suficient ca, în cazul în care un bar plătește o redevență relativ scăzută către o societate de exploatare, să fie îndeplinite condițiile care rezultă din această reglementare; a se vedea grila tarifelor societății germane care administrează drepturile de autor pentru operele muzicale și cinematografice (http://www.gema.de/fileadmin/inhaltsdateien/musiknutzner/tarife/tarife_ad/tarifuebersicht_gasttaeten.pdf).

48 — A se vedea, mai recent, Hotărârea din 6 iulie 2010, Monsanto Technology (C-428/08, Rep., p. I-6765, punctul 71).

aplicarea directă a Convenției de la Berna ca parte a dreptului Uniunii⁴⁹.

punctul (iii) din Convenția de la Berna este transpus prin articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29.

141. Cu toate acestea, unele părți interpretează cauzele legate de hoteluri în sensul că Curtea consideră totuși că articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29 transpune articolul 11a alineatul (1) punctul (iii) din Convenția de la Berna. Curtea se întemeiază în special pe observațiile cuprinse în Ghidul OMPI referitoare la prevederea amintită⁵⁰. Aceasta constată că Directiva 2001/29 s-ar aplica oricărei comunicări a operelor protejate⁵¹.

143. Astfel, articolul 3 alineatul (1) coroborat cu considerentul (23) al Directivei 2001/29 trebuie interpretat în sensul că acesta vizează doar comunicarea operelor către un public care nu este prezent în locul de proveniență a comunicării.

Cu privire la aplicarea comunicării în cazul emisiunilor în baruri

142. Considerentul (23) al Directivei 2001/29 nu a făcut obiectul cauzelor referitoare la hoteluri. Aceste decizii priveau în special o altă situație, și anume comunicarea în sensul articolului 11a alineatul (1) punctul (ii) din Convenția de la Berna, adică o comunicare realizată de un organism de retransmisie care este diferit de organismul de radiodifuziune original⁵². O astfel de comunicare se adresează în mod obișnuit unui public care nu este prezent în locul de proveniență a comunicării. Prin urmare, Curtea nu a stabilit în aceste cazuri dacă articolul 11a alineatul (1)

144. În cazul în care proprietarul unui bar prezintă clienților săi programul de televiziune la un televizor, în ceea ce privește actul său, se poate considera, în principiu, că publicul relevant se află în locul de proveniență a comunicării. Comunicarea are drept origine ecranul televizorului.

145. Astfel, instanța de trimitere, la litera (b) punctul (iii) a întrebării 6, aduce în discuție chestiunea dacă semnalul de difuzare televizată este recepționat printr-o antenă sau printr-o antenă parabolică situată pe acoperișul localului unde este situat televizorul sau anexată acestuia. Totuși, acest aspect nu poate fi relevant. Din punct de vedere practic, orice formă de comunicare necesită o asemenea

49 — A se vedea Hotărârea din 3 februarie 2000, Egeda (C-293/98, Rec., p. I-629), în comparație cu Concluziile avocatului general La Pergola prezentate în această cauză (cite la nota de subsol 45, punctul 17 și urm.), și Hotărârea din 30 iunie 2005, Tod's și Tod's France (C-28/04, Rec., p. I-5781, punctul 14).

50 — Hotărârea SGAE (citată la nota de subsol 32, punctul 41).

51 — Hotărârea SGAE (citată la nota de subsol 32, punctul 30).

52 — Hotărârea SGAE (citată la nota de subsol 32, punctul 40).

transmitere a semnalelor între antenă, decodor și ecranul televizorului, precum și în interiorul acestor aparate⁵³. Prin urmare, aceste condiții de ordin tehnic pe care trebuie să le îndeplinească fiecare comunicare sunt atribuite în continuare emisiunii de radiodifuziune originale.

146. Situația ar fi eventual diferită în cazul în care semnalul nu ar fi retransmis către un aparat de recepție, ci – precum în cazul hotelurilor – ar fi partajat între mai multe aparate de recepție diferite. Aparatul distribuitor ar putea fi astfel considerat drept loc de proveniență a acestei comunicări, iar recepționarea ar avea loc într-un loc diferit. Acest lucru ar constitui – precum în cazul hotelurilor – o transmisie ulterioară, prin cablu sau fără cablu, pe care legiuitorul chiar nu dorea să o excepteze de la articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29.

147. Prin urmare, răspunsul la întrebarea 6 în cauza C-403/08 este că o operă protejată prin dreptul de autor nu este comunicată către public, prin cablu sau fără cablu, în sensul articolului 3 din Directiva 2001/29, în ipoteza în care o difuzare prin satelit este recepționată într-un local comercial (de exemplu, un bar) și comunicată sau prezentată gratuit în respectul local, prin intermediul unui singur ecran de televizor și a unor difuzoare, publicului din respectul local.

53 — A se vedea punctul 63 din Concluziile avocatului general Sharpston prezentate la 13 iulie 2006 în cauza SGAE (C-306/05, Rec., p. I-11519).

C — *Cu privire la Directiva 93/83*

148. Prima parte a întrebării 7 în cauza C-403/08 privește chestiunea dacă este compatibil cu Directiva 93/83 faptul ca legislația națională privind dreptul de autor să prevadă că, atunci când copiile tranzitorii ale operelor cuprinse într-o difuzare prin satelit sunt create într-un decodor prin satelit sau pe un ecran de televizor, există o încălcare a dreptului de autor în temeiul legislației țării de recepție a difuzării. Instanța întreabă de asemenea dacă situația se modifică în cazul în care difuzarea este decodată prin utilizarea unei cartele de decodor prin satelit care a fost furnizată de prestatorul unui serviciu de difuzare prin satelit într-un alt stat membru, cu condiția ca utilizarea cartelei de decodor prin satelit să fie autorizată numai în acel alt stat membru.

149. Potrivit articolului 2 din Directiva 93/83, statele membre prevăd dreptul exclusiv al autorului de a autoriza comunicarea publică prin satelit a operelor protejate prin dreptul de autor.

150. Conform articolului 1 alineatul (2) litera (b) din Directiva 93/83, actul de comunicare publică prin satelit are loc numai în statul membru în care, sub controlul și responsabilitatea organismului de radiodifuziune sau de televiziune, semnalele purtătoare de programe sunt introduse într-un lanț neîntrerupt de

comunicare conducând la satelit și revenind spre pământ.

151. În speță ar fi vorba despre Grecia. Semnalele către satelit sunt transmise din această țară și revin pe teritoriul său. În schimb, cartele de decodare arabe nu intră sub incidența Directivei 93/83.

152. Aceste dispoziții nu par să releve niciun aspect cu privire la recepționarea transfronteră a transmisiilor prin satelit – în special cu privire la recepționarea semnalelor grecești în baruri din Regatul Unit. Din considerentul (14) al Directivei 93/83 rezultă totuși faptul că această reglementare ar trebui să împiedice aplicarea cumulativă a mai multor legislații naționale în cazul unui singur act de transmisie.

153. Astfel cum se menționează în considerentul (7) al Directivei 93/83, exista chiar înainte de adoptarea directivei o incertitudine juridică cu privire la problema dacă difuzarea printr-un satelit ale cărui semnale pot fi primite direct afectează drepturile numai în țara de emisie sau în toate țările de recepție în ansamblu. Prin urmare, un cumul nu ar condiționa doar aplicarea concomitentă a unui număr diferit de ordini juridice. În plus, drepturile de difuzare în diferite state membre ar putea să aparțină unor titulari diferiți. În consecință, un cumul ar putea afecta în mod considerabil difuzarea prin satelit sau ar putea chiar să o facă imposibilă.

154. Prin urmare, conform considerentului (15) al Directivei 93/83, această directivă ar trebui să asigure că drepturile de difuzare sunt acordate în temeiul legislației unui singur stat membru, adică legislația statului în care are loc transmisia conform articolului 1 alineatul (2) litera (b). Acest principiu al țării de origine [considerentul (18)] are drept consecință faptul că dreptul de transmisie acordat acestui stat exclude dreptul de a difuza emisiunea și în alte state membre.

155. În schimb, opinia FAPL, conform căreia Directiva 93/83 nu permite încălcarea altor drepturi asupra operelor difuzate, este în principiu corectă. Conform articolului 5, protecția drepturilor conexe prevăzută de această directivă păstrează intactă și nu aduce în niciun fel atingere protecției dreptului de autor⁵⁴.

156. În special, Directiva 93/83 nu pune în mod explicit în discuție dreptul de reproducere a emisiunii. În consecință, instanța de trimitere și alți participanți la procedură consideră că dreptul de difuzare nu ar preciza nimic cu privire la dreptul de a crea copii tranzitorii ale emisiunii în momentul recepționării și al retransmisiei acesteia⁵⁵.

54 — Cu privire la dispozițiile Directivei 93/83 referitoare la comunicarea publică, a se vedea Hotărârile Egeda (citată la nota de subsol 49, punctul 25) și SGAE (citată la nota de subsol 32, punctul 30).

55 — A se vedea mai sus, punctul 82 și urm. și punctul 95 și urm.

157. Cu toate acestea, conform articolului 1 alineatul (2) litera (a) din Directiva 93/83, această directivă se aplică exclusiv semnalelor destinate recepționării de către public. Prin urmare, consimțământul cu privire la transmisia emisiunii include și dreptul asupra actelor de reproducere care sunt necesare pentru recepționarea acesteia.

158. FAPL invocă, dimpotrivă, considerentul (16) al Directivei 93/83, conform căruia principiul libertății contractuale pe care se bazează această directivă va permite limitarea în continuare a exploatării acestor drepturi, în special în ceea ce privește anumite mijloace tehnice de transmisie sau anumite versiuni lingvistice.

159. Considerentul menționat face referire însă la limitări de natură contractuală care produc în mod obișnuit efecte doar între părțile contractante. În consecință, acesta oferă de asemenea ca exemple doar măsuri, pe care părțile contractante le pot lua, și anume măsuri tehnice luate în caz de transmisie, cum ar fi codificarea și versiunea lingvistică a emisiunii. Din acest considerent nu se pot deduce în mod direct drepturi care să fie opozabile destinatarilor emisiunilor care nu se află într-un raport contractual.

160. Considerentul (17) al Directivei 93/83 confirmă interpretarea noastră. Conform acestui considerent, în momentul determinării

remunerației corespunzătoare drepturilor dobândite, părțile trebuie să țină seama de toate aspectele transmisiei, cum ar fi audiența efectivă, audiența potențială și versiunea lingvistică. Legiuitorul a pornit astfel de la premisa că în difuzarea unei emisiuni prin satelit trebuie să se includă și recepționarea acesteia, precum și remunerația exploatării respective. Aceasta trebuie să acopere în mod evident și recepționarea în afara statului care face transmisia, care trebuie calificată în special în raport cu versiunea lingvistică a emisiunii.

161. Prin urmare, dreptul de comunicare a operelor protejate prin dreptul de autor conform articolului 2 din Directiva 93/83 include și dreptul destinatarului de a recepționa și de a viziona aceste transmisii.

162. Se ridică problema dacă aceste considerații formulate mai sus se aplică și în cazul transmisiilor prin satelit codificate. Dat fiind faptul că prin codificare se realizează un control al accesului, se poate imagina faptul că dreptul de difuzare este limitat la zona de emisie convenită între titularul drepturilor și organismul de radiodifuziune. Totuși, articolul 1 alineatul (2) litera (c) din Directiva 93/83 prevede că există comunicare publică prin satelit a unor programe codificate, cu condiția ca dispozitivul de decodare a emisiunii să fie pus la dispoziția publicului de organismul de radiodifuziune sau de televiziune sau cu consimțământul acestuia. În cazul în care aceste condiții sunt îndeplinite – precum în speță –, transmisia prin satelit codificată este echivalentă cu o transmisie prin satelit

necodificată. Codificarea nu modifică astfel în niciun fel domeniul de aplicare al dreptului de difuzare care justifică recepționarea.

163. Dreptul de difuzare nu este limitat nici prin condițiile privind exportarea cartelelor de decodare. Acestea pot să genereze cel mult efecte obligatorii de natură contractuală, însă nu pot să întemeieze niciun fel de obligații pentru terți.

164. În ceea ce privește Directiva 93/83, propunem, prin urmare, să se răspundă la întrebarea 7 în cauza C-403/08 în sensul că dreptul de comunicare prin satelit a operelor protejate prin dreptul de autor, în temeiul articolului 2 din Directiva 93/83, include dreptul de a recepționa și de a viziona această transmisie și în străinătate.

D — *Cu privire la libertățile fundamentale*

165. Importanța libertăților fundamentale în raport cu utilizarea cartelelor de decodare grecești este pusă în discuție în special la întrebările 6 și 7 în cauza C-429/08, precum și la întrebările 7 și 8 literele (b) și (c) în cauza C-403/08. High Court dorește să se stabilească dacă articolele 28 CE, 30 CE și/sau 49 CE se opun punerii în aplicare a unei reglementări naționale care consideră drept infracțiune recepționarea frauduloasă a unui

program inclus într-un serviciu de difuzare furnizat dintr-un loc situat pe teritoriul Regatului Unit cu intenția de a evita plata oricărei taxe aplicabile pentru recepționarea respectivului program. În această privință, instanța menționează în cauza C-429/08 trei situații, care ar putea să existe alternativ sau cumulativ:

- (i) dispozitivul de acces condiționat a fost produs de un prestator de servicii sau cu consimțământul acestuia și a fost furnizat inițial sub rezerva unei autorizări contractuale limitate de a utiliza dispozitivul pentru a obține accesul la un serviciu protejat numai într-un prim stat membru și a fost utilizat pentru a obține accesul la respectivul serviciu protejat recepționat în alt stat membru (în acest caz, Regatul Unit) [întrebarea 8 litera (b) în cauza C-403/08 se referă de asemenea la acest aspect];
- (ii) dispozitivul de acces condiționat a fost produs de un prestator de servicii sau cu consimțământul acestuia și a fost obținut și/sau activat inițial prin furnizarea unui nume fals și a unei adrese de domiciliu false în primul stat membru, încălcându-se restricțiile contractuale teritoriale impuse în privința exportului unor asemenea dispozitive în vederea utilizării acestora în afara primului stat membru;
- (iii) dispozitivul de acces condiționat a fost produs de un prestator de servicii sau cu

consimțământul acestuia și a fost furnizat inițial sub rezerva unei condiții contractuale de a fi utilizat numai în scop casnic sau privat, iar nu în scop comercial (pentru care trebuie plătit un abonament mai mare), dar a fost utilizat în Regatul Unit în scopuri comerciale, și anume pentru difuzarea unor meciuri de fotbal în direct într-un bar [întrebarea 8 litera (c) în cauza C-403/08 se referă de asemenea la acest aspect].

166. Vom analiza mai întâi prima împrejurare și vom discuta în final chestiunea dacă celelalte două împrejurări conduc la o concluzie diferită.

a) Cu privire la libertățile fundamentale aplicabile

167. Întrucât cartelele de decodare sunt aduse din Grecia în Regatul Unit, ar putea fi aplicabilă libera circulație a bunurilor prevăzută la articolul 34 TFUE (fostul articol 28 CE)⁵⁶. Din punct de vedere practic, aceste cartele reprezintă însă, într-o anumită măsură, un mijloc de acces în Regatul Unit la un program de televiziune difuzat din Grecia. Punerea la dispoziție a acestui program

constituie o prestare de servicii în sensul articolului 56 TFUE (fostul articol 49 CE)⁵⁷.

168. În cazul în care o măsură națională afectează atât libera prestare a serviciilor, cât și libera circulație a bunurilor, Curtea examinează, în principiu, această măsură doar în raport cu una dintre aceste două libertăți fundamentale în cazul în care se constată că, în împrejurările concrete din speță, una dintre aceste libertăți prezintă un caracter secundar în raport cu cealaltă și că poate fi subordonată acesteia⁵⁸.

169. Curtea a statuat deja – astfel cum Comisia susține în mod întemeiat –, în legătură cu comercializarea *aparaturilor de decodare* pentru televiziunea prin satelit codificată, că nu este posibil să se cunoască dacă aspectul legat de libera circulație a bunurilor sau de libera prestare a serviciilor prezintă un caracter prioritar⁵⁹. Această cauză se referea însă la restricții privind comercializarea aparaturilor de decodare, îngreunând astfel în același timp în mod indirect accesul la serviciile de televiziune prin satelit.

170. În speță, dimpotrivă, problema controversată nu este în principal comercializarea cartelelor, ci utilizarea acestora în scopul de a obține accesul în Regatul Unit la programele codificate. Dacă se face, în plus, o comparație între valoarea materială a cartelei și prețurile

56 — Cu privire la aplicarea dispozițiilor Tratatului de la Lisabona, a se vedea punctul 25 din Concluziile noastre prezentate la 11 noiembrie 2010 în cauza Casteels (C-379/09, Rep., p. I-1379).

57 — Hotărârea din 29 noiembrie 2001, De Coster (C-17/00, Rec., p. I-9445, punctul 28).

58 — Hotărârea din 14 octombrie 2004, Omega (C-36/02, Rec., p. I-9609, punctul 26 și jurisprudența citată).

59 — Hotărârea din 22 ianuarie 2002, Canal Satélite Digital (C-390/99, Rec., p. I-607, punctul 32).

solicitate pentru a avea acces la program, se constată că această cartelă are o importanță mult mai mică. Prin urmare, cererile trebuie apreciate în raport cu libera prestare a serviciilor.

naționali. O astfel de obligație ar presupune un efect al liberei prestări a serviciilor asupra terților, pe care Curtea – în orice caz, în această formă⁶¹ – nu l-a recunoscut până în prezent.

b) Cu privire la limitarea liberei prestări a serviciilor

171. Libera prestare a serviciilor impune în-lăturarea oricărei restricții privind libera prestare a serviciilor, chiar dacă aceasta se aplică fără a face distincția între prestatorii naționali și cei din alte state membre, atunci când este de natură să interzică, să îngreuneze sau să facă mai puțin atractive activitățile prestatorului stabilit în alt stat membru, unde acesta furnizează în mod legal servicii similare. Pe de altă parte, de libertatea de a presta servicii beneficiază atât prestatorul, cât și beneficiarul serviciilor⁶⁰.

172. În speță nu se ridică problema dacă furnizorii programelor de televiziune sunt obligați să acorde persoanelor interesate din alte state membre accesul în aceleași condiții precum cele de care beneficiază cetățenii

173. Nu este vorba nici despre chestiunea dacă furnizorii programelor de televiziune pot să limiteze accesul la programele lor, în temeiul contractului, la anumite zone⁶². Astfel de dispoziții contractuale pot produce efecte doar între părțile contractante. În speță nu există totuși niciun fel de raporturi între titularii drepturilor și furnizorii cartelelor de decodare din Regatul Unit sau proprietarii de baruri.

174. Se adresează, dimpotrivă, întrebarea dacă libera prestare a serviciilor permite recunoașterea și aplicarea drepturilor asupra programelor transmise prin satelit, pe baza cărora titularii acestor drepturi nu ar putea să îi împiedice pe terții care nu sunt legați de aceștia prin contract să vizioneze și să

60 — Hotărârea din 8 septembrie 2009, Liga Portuguesa de Futebol Profissional și Bwin International (C-42/07, Rep., p. I-7633, punctul 51 și jurisprudența citată), și Hotărârea din 8 iulie 2010, Sjöberg și Gerdin (C-447/08 și C-448/08, Rep., p. I-6921, punctul 32).

61 — A se vedea însă Concluziile avocatului general Mengozzi prezentate la 23 mai 2007 în cauza Laval un Partneri (C-341/05, Rep., p. I-11767), punctul 156 și urm., în special punctul 159, și jurisprudența referitoare la reglementările colective citată.

62 — Aceasta este o chestiune legată de dreptul concurenței, pe care o vom analiza în continuare, la punctul 243 și urm. din prezentele concluzii.

difuzeze aceste programe în alte state membre decât cele prevăzute. Prin intermediul unor astfel de drepturi s-ar interzice recurgerea la prestarea de servicii din alte state membre, și anume accesul la emisiuni televizate.

175. Această atingere adusă liberei prestări a serviciilor este deosebit de gravă, întrucât drepturile în discuție nu numai îngreunează recurgerea la libera prestare a serviciilor, ci au ca efect și împărțirea pieței interne în piețe naționale separate una față de cealaltă. Probleme similare există în legătură cu accesul la alte prestații, de exemplu, în cazul comercializării pe internet a programelor de calculator, a operelor muzicale, a cărților electronice sau a filmelor.

176. Există, așadar, o atingere gravă adusă liberei prestări a serviciilor.

c) Cu privire la justificarea acestei restricții

177. Întrucât libera prestare a serviciilor constituie unul dintre principiile fundamentale ale Uniunii, o restricție privind această libertate nu poate fi admisă decât dacă urmărește un obiectiv legitim compatibil cu tratatul și dacă se justifică prin motive imperative de interes general, cu condiția ca, într-un astfel de caz, aceasta să fie de natură să asigure realizarea obiectivului urmărit și să nu depășească

ceea ce este necesar pentru ca acesta să fie atins⁶³.

178. Articolul 52 alineatul (1) TFUE [fostul articol 46 alineatul (1) CE], aplicabil liberei prestări a serviciilor în temeiul articolului 62 TFUE (fostul articol 55 CE), admite restricții justificate prin motive de ordine publică, de siguranță publică sau de sănătate publică. În plus, jurisprudența a identificat anumite motive imperative de interes general care pot justifica restricțiile aduse liberei prestări a serviciilor⁶⁴.

Cu privire la protecția proprietății industriale și comerciale

179. În speță, se ia în considerare în special protecția proprietății industriale și comerciale⁶⁵. Această protecție justifică restricții care sunt necesare pentru a garanta obiectul specific al dreptului de protecție în discuție⁶⁶. Prin urmare, trebuie să se examineze dacă, în cazul retransmisiei prin satelit ale meciurilor

63 — A se vedea, de exemplu, Hotărârea din 18 decembrie 2007, Laval un Partneri (C-341/05, Rep., p. I-11767, punctul 101 și jurisprudența citată).

64 — Hotărârea Sjöberg și Gerdin (citată la nota de subsol 60, punctul 36).

65 — Hotărârea din 6 octombrie 1982, Coditel și alții (262/81, Rec., p. 3381, punctul 13, denumită în continuare „Coditel II”), și Hotărârea din 11 mai 1999, Pfeiffer (C-255/97, Rec., p. I-2835, punctul 21).

66 — Hotărârea Pfeiffer (citată la nota de subsol 65, punctul 22) și, cu privire la libera circulație a bunurilor, Hotărârea din 31 octombrie 1974, Centrafarm și de Peijper [16/74, Rec., p. 1183, punctul 7 (4/7 în versiunea în limba germană)], Hotărârea din 17 octombrie 1990, HAG GF (C-10/89, Rec., p. I-3711, punctul 12), precum și Hotărârea din 23 octombrie 2003, Rioglass și Transremar (C-115/02, Rec., p. I-12705, punctul 23).

de fotbal, există drepturi al căror obiect specific impune o împărțire a pieței unice.

în mod legal într-un stat membru nu se opun comercializării acestora în alt stat membru⁷¹. QC Leisure și doamna Murphy se întemeiază pe această jurisprudență pentru a-și justifica aceste practici comerciale.

180. În domeniul circulației bunurilor se vizează în principal valorificarea drepturilor de protecție prin vânzarea reproducerilor opere. Aceasta se întemeiază pe dreptul exclusiv de a reproduce opera și de a comercializa copiile astfel rezultate. Acest drept exclusiv se epuizează atunci când un produs este introdus în mod legal pe piața unui stat membru de titularul dreptului însuși sau cu consimțământul acestuia⁶⁷. Cu excepția situațiilor speciale, precum dreptul de suită în beneficiul autorului unei opere de artă originale⁶⁸, nu există alte drepturi care se opun comercializării ulterioare a unor astfel de bunuri în cadrul⁶⁹ pieței unice. Dimpotrivă, prin intermediul comercializării, titularul dreptului a realizat deja valorificarea economică a proprietății intelectuale respective⁷⁰.

181. Prin urmare, drepturile de autor asupra discurilor care au fost introduse în circulație

182. FAPL consideră însă că în domeniul liberei prestări a serviciilor nu ar exista o astfel de epuizare similară celei existente în cazul circulației bunurilor.

183. Acest lucru este surprinzător, întrucât restricțiile aduse libertăților fundamentale trebuie să fie justificate, în principiu, în raport cu principii similare.

184. Suntem de acord că anumite servicii se deosebesc de bunuri prin faptul că acestea nu pot fi reutilizate ca atare, de exemplu, ne putem gândi la serviciile prestate de frizeri. Prin remunerația plătită se realizează valorificarea economică, însă prestarea de servicii ca atare nu poate fi transmisă mai departe. În acest sens, nu există, într-adevăr, niciun indiciu cu privire la „epuizarea” dreptului la prestarea de servicii.

185. Dimpotrivă, alte prestări de servicii nu se deosebesc în mod considerabil de bunuri. Programele de calculator, operele muzicale, cărțile electronice, filmele etc. care sunt

67 — Hotărârea din 22 iunie 1976, Terrapin (Overseas) (119/75, Rec., p. 1039, punctul 6), Hotărârea din 20 ianuarie 1981, Musik-Vertrieb membran și K-tel International (55/80 și 57/80, Rec., p. 147, punctul 10), și Hotărârea din 28 aprilie 1998, Metronome Musik (C-200/96, Rec., p. I-1953, punctul 14).

68 — Directiva 2001/84/CE din 27 septembrie 2001 privind dreptul de suită în beneficiul autorului unei opere de artă originale (JO L 272, p. 32), a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 aprilie 2010, Fundación Gala-Salvador Dalí și VEGAP (C-518/08, Rep., p. I-3091).

69 — Curtea a respins în schimb posibilitatea epuizării la nivel internațional prin introducerea în circulație în afara pieței unice, în Hotărârea din 16 iulie 1998, Silhouette International Schmied (C-355/96, Rec., p. I-4799, punctul 22), și în Hotărârea din 30 noiembrie 2004, Peak Holding (C-16/03, Rec., p. I-11313).

70 — A se vedea, cu privire la dreptul mărcilor, Hotărârea Peak Holding (citată la nota de subsol 69, punctul 40).

71 — Hotărârea Musik-Vertrieb membran și K-tel International (citată la nota de subsol 67, punctul 10).

încărcate pe internet pot fi transmise mai departe în formă electronică fără niciun fel de dificultăți. Acest lucru reiese și din faptul că sunt necesare măsuri suplimentare cu privire la gestionarea drepturilor digitale pentru a împiedica o eventuală retransmitere. În aceste domenii, o astfel de separare strictă a celor două libertăți ar deveni arbitrară.

engleză nu există niciun fel de oferte similare în alte state membre.

186. Exemplele menționate – muzică, filme sau cărți – arată în plus faptul că întrebarea adresată în speță prezintă o importanță considerabilă pentru funcționarea pieței interne, care depășește obiectul acțiunilor principale. O delimitare a pieței întemeiată pe drepturile de proprietate intelectuală are drept efect, în cel mai bun caz, faptul că accesul la bunurile vizate este asigurat în condiții diferite, în special în ceea ce privește prețurile sau gestionarea drepturilor digitale. Adesea, accesul la astfel de bunuri pe anumite piețe este împiedicat însă în totalitate, fie întrucât o serie de versiuni lingvistice sunt oferite doar clienților din anumite state membre, fie întrucât clienții din anumite state membre nu pot dobândi produsul în niciun fel. Astfel, în toamna anului 2010, comercianții din Regatul Unit au notificat faptul că nu mai pot să vândă cărți electronice clienților din afara acestui stat membru⁷². Pentru numeroase cărți în limba

187. Totodată, în cazul ofertelor care se bazează, precum în acțiunile principale, pe un control al accesului sau care sunt descărcate doar de pe internet se poate aplica o delimitare a pieței într-un mod mult mai efectiv decât în cazul bunurilor materiale, de exemplu, cărți sau CD-uri, întrucât acestea din urmă pot să fie comercializate în cadrul pieței unice pentru motivul epuizării drepturilor. În cazul consumatorilor, aceste obstacole creează stimulente inutile de a-și procura bunurile respective în mod ilegal, adică în special fără a achita remunerația cuvenită titularilor drepturilor.

188. Prin urmare, trebuie să se examineze efectiv dacă principiul epuizării se aplică în mod corespunzător în speță, cu alte cuvinte, dacă obiectul specific al drepturilor în discuție impune o împărțire a pieței unice.

189. FAPL invocă, în privința fiecărei transmisii, drepturile sale asupra unui număr de aproximativ 25 de opere, printre care se numără filme, opere artistice, înregistrări și muzică. Protecția acestor opere rezultă parțial din dreptul Uniunii și parțial din legislația națională.

190. Desigur, drepturile asupra prestărilor separate, care coexistă cu transmisia, sunt controversate în speță, însă acestea nu vor fi examinate în continuare aici. În scopul

72 — Gallagher, *Waterstone's halts overseas e-book sales*, notificare din 26 octombrie 2010, <http://www.thebookseller.com/news/132290-waterstones-halts-overseas-e-book-sales.html>, accesat la 9 noiembrie 2010.

examinării prezente, se poate vorbi pe scurt despre drepturile asupra emisiunii. Pe de o parte, există, în mod necontestat, cel puțin o serie de drepturi asupra acestei emisiuni, însă, pe de altă parte, trebuie să se pornească de la premisa că emisiunea este difuzată cu consimțământul tuturor titularilor drepturilor în cauză. Obiectul specific al acestui set de drepturi este reprezentat – în orice caz, în măsura în care prezintă interes în speță – de valorificarea sa economică⁷³.

191. Retransmisia meciurilor de fotbal este valorificată prin plata remunerației pentru cartelele de decodare. Această valorificare nu este înlăturată prin utilizarea cartelelor de decodare provenite din Grecia, întrucât pentru acest cartele s-au plătit taxele corespunzătoare.

192. Deși aceste taxe nu sunt la fel de mari precum cele din Regatul Unit, nu există totuși niciun drept specific de a solicita în fiecare stat membru prețuri diferite pentru un serviciu. Dimpotrivă, logica pieței interne presupune ca diferențele de preț dintre diferite state membre să fie atenuate prin intermediul comerțului⁷⁴. Posibilitatea comercializării drepturilor de difuzare în temeiul exclusivității teritoriale, solicitată de FAPL, ar echivala cu obținerea unui câștig ca urmare a desființării pieței unice. În această privință, cazul de față intră, contrar opiniei FAPL, sub

incidența jurisprudenței referitoare la epuizarea drepturilor asupra bunurilor.

193. FAPL consideră însă că, în temeiul cauzei Coditel I⁷⁵, drepturile revendicate de aceasta sunt compatibile cu libera prestare a serviciilor. În acea cauză era vorba despre recepționarea televiziunii germane prin intermediul televiziunii prin cablu belgiene. Mai precis, în acest context fusese difuzat un film transmis în Germania cu consimțământul titularilor drepturilor. Acest lucru a fost contestat de o întreprindere care obținuse drepturile de proiectare a acestui film în cinematografe belgiene și la posturile de televiziune belgiene.

194. Curtea a subliniat în acel moment că posibilitatea de care dispunea titularul dreptului de autor, de a solicita o remunerație pentru fiecare proiecție a unui film în cinematografe, ar face parte în mod substanțial din conținutul dreptului de autor⁷⁶. Partajarea acestei valorificări din punct de vedere teritorial – eventual chiar pe baza granițelor statelor membre – nu ar putea, în principiu, să fie contestată⁷⁷.

73 — A se vedea Hotărârea Musik-Vertrieb membran și K-tel International (citată la nota de subsol 67, punctul 12 și urm.), și Hotărârea din 17 mai 1988, Warner Brothers și Metronome Video (158/86, Rec., p. 2605, punctul 13 și urm.).

74 — În ceea ce privește circulația bunurilor, a se vedea Hotărârea Musik-Vertrieb membran și K-tel International (citată la nota de subsol 67, punctul 24).

75 — Hotărârea din 18 martie 1980, Coditel și alții (62/79, Rec., p. 881, denumită în continuare „Coditel I”).

76 — Hotărârea Coditel I (citată la nota de subsol 75, punctul 14).

77 — Hotărârea Coditel I (citată la nota de subsol 75, punctul 16); a se vedea în mod similar, în ceea ce privește dreptul de închiriere, punctul 15 din Concluziile avocatului general La Pergola prezentate la 26 mai 1998 în cauza FDV (C-61/97, Rec., p. I-5171).

195. Din aceasta nu rezultă însă niciun element care să pună în discuție considerațiile anterioare din speță, întrucât emisiunea a fost difuzată astfel cum s-a convenit între titularii drepturilor și organismul de radiodifuziune din Grecia. În plus, transmisia a fost remunerată în cazul fiecărei execuții, chiar dacă acest lucru a fost realizat conform tarifelor elene.

196. Cauza Coditel I nu privea, în schimb, o difuzare nejustificată și neremunerată în cinematografe, ci retransmiterea la televiziune a unei difuzări legale. În această privință, Curtea și-a întemeiat argumentele pe aspectul că difuzarea la televiziune poate să aducă atingere valorificării drepturilor privind difuzarea în cinematografe și, prin urmare, a sugerat că difuzarea la televiziune poate fi permisă doar cu o anumită întârziere. Din perspectiva anilor '70, Curtea a adăugat că difuzarea la televiziune ar putea fi realizată doar în cadrul unui monopol național⁷⁸. Pe baza condițiilor specifice ale pieței cinematografice și a serviciilor de televiziune din acel moment, Curtea a ajuns astfel la concluzia că partajarea teritorială a drepturilor de transmisie la televiziune era justificată.

197. Această situație nu este comparabilă cu cazul de față. Împărțirea pieței unice pentru retransmisii în direct ale meciurilor de fotbal nu are ca obiectiv protejarea unei alte forme de valorificare a meciurilor de fotbal care urmează să fie difuzate. Dimpotrivă, odată cu

împărțirea piețelor, este vorba în mod nemijlocit despre valorificarea optimă a aceleiași prestări pe segmentele de piață diferite.

198. La aceasta se adaugă evoluția dreptului Uniunii care a avut loc între timp. Dreptul de difuzare prin satelit într-un stat membru include, conform Directivei 93/83, tocmai difuzarea în alte state membre care fac parte din zona de emisie și, prin urmare, ar trebui să fie remunerat. Întrucât accesul la emisiune presupune în speță tocmai achiziționarea cartelelor de decodare, fiecare beneficiar individual plătește o remunerație.

199. Un alt element – implicit – conținut de Hotărârea Coditel I este, în final, utilizarea filmelor cinematografice difuzate la posturile de televiziune din Germania în rețeaua serviciilor de transmisie prin cablu belgiene fără plata unei remunerații în acest scop. Acest lucru ar fi considerat în prezent drept comunicare publică (ulterioară), în sensul articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29⁷⁹, căreia i se poate opune titularul drepturilor. Un aspect relevant ar fi comunicarea prin intermediul unui organism de radiodifuziune suplimentar⁸⁰. Nu este necesară însă o limitare a liberei prestări a serviciilor în situația unei

78 — Hotărârea Coditel I (citată la nota de subsol 75, punctul 16).

79 — În ceea ce privește aprecierea cazului de față în temeiul acestei dispoziții, a se vedea mai sus, punctul 107 și urm.

80 — Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în cauza Coditel I avea ca obiectiv aplicarea dreptului stabilit la articolul 11a alineatul (1) punctul (ii) din Convenția de la Berna; a se vedea raportul de ședință referitor la această hotărâre (citată la nota de subsol 75), p. 884.

comunicări simple, pentru a proteja obiectul specific al dreptului asupra acestei comunicări publice.

de modele comerciale alternative, astfel cum solicită Comisia, sau dacă limitarea comentariului la anumite versiuni lingvistice ar avea un efect de delimitare a piețelor suficient de efectiv din punct de vedere practic.

200. În concluzie, trebuie să se constate că împărțirea pieței interne nu este necesară pentru recepționarea difuzărilor prin satelit, în scopul protejării obiectului specific al drepturilor asupra transmisiilor în direct ale meciurilor de fotbal.

Cu privire la perioadele în care se prevede o interdicție

201. Această soluție ar putea fi în final contestată, întrucât îngreunează accesul la meciurile de fotbal care urmează să fie difuzate. În cazul în care FAPL nu poate împiedica utilizarea unor cartele de decodare la un preț mai redus provenite din alte state membre, nu se poate exclude faptul că aceasta va oferi în viitor drepturile de difuzare doar pe piața cea mai profitabilă din Uniunea Europeană, respectiv Regatul Unit, sau că va impune asupra ofertei de pe alte piețe condiția de a solicita prețuri similare precum cele din Regatul Unit. În aceste condiții, ar fi mai dificil să se obțină accesul la aceste transmisii în state membre precum Grecia.

203. Ca motiv suplimentar de justificare, care nu constituie însă obiectul trimiterii preliminare, FAPL invocă faptul că asociațiile de fotbal ar putea să stabilească o perioadă de două ore și jumătate în timpul căreia nu ar trebui să se difuzeze niciun meci de fotbal. Acesta este perioada esențială în care are loc cea mai mare parte a meciurilor de fotbal din prima ligă a asociației. Această perioadă diferă de la un stat la altul, întrucât depinde de modalitățile în cauză de programare a meciurilor. Prin intermediul unei partajări teritoriale a drepturilor de transmisie, asociațiile și organisme de radiodifuziune sau de televiziune pot să garanteze faptul că nicio transmisie nu încalcă perioada de emisie națională.

202. Acest aspect reprezintă însă o decizie de ordin economic care revine titularului drepturilor. Aceasta va depinde în cele din urmă de modul în care titularul își poate valorifica în mod optim drepturile sale în ansamblu. În acest scop, ar trebui să joace un rol în special chestiunea dacă ar fi posibilă dezvoltarea

204. FAPL susține în mod convingător că importul cartelelor de decodare îngreunează aplicarea acestei perioade în care se prevede o restricție, astfel încât acest lucru ar fi chiar imposibil. Este posibil ca în statul de proveniență a cartelei, perioadele în care se prevede interdicția să fie diferite de cele din statul în care este utilizată sau chiar să se

renunțe la această protecție. În același timp, aceasta afectează concurența dintre baruri. Utilizatorii cartelelor de decodare de pe teritoriul național nu pot retransmite niciun meci în timpul perioadei de restricție, spre deosebire de utilizatorii cartelelor importate, care pot face acest lucru. Interzicerea unei asemenea denaturări a concurenței reprezintă de asemenea un interes legitim.

205. Totuși, perioadele de restricție pot să justifice o limitare a liberei prestări a serviciilor doar atunci când sunt în măsură să asigure atingerea obiectivului urmărit, fără a depăși ceea ce este necesar pentru atingerea acestuia⁸¹. Măsurile menite să concretizeze o astfel de politică nu trebuie în niciun caz să fie disproportionale în raport cu obiectivul amintit⁸².

206. Perioadele de restricție ar trebuie să evite ca, din cauza transmisiilor simultane la televizor, fanii meciurilor de fotbal să fie împiedicați să vizioneze meciurile care se desfășoară în apropierea locului de domiciliu și/sau să participe la meciurile de amatori și de tineret⁸³. Practicarea fotbalului și

caracterul acestuia de sport cu spectatori prezenți pe stadion nu ar trebui să fie afectate de transmisiile televizate.

207. Contrar opiniei QC Leisure, acesta nu reprezintă un interes comercial special, ci un interes sportiv principal, care trebuie recunoscut, în principiu, în dreptul Uniunii. Acest lucru este demonstrat de competențele în materia promovării sportului ale Uniunii introduse odată cu adoptarea Tratatului de la Lisabona [articolul 6 litera (e) TFUE și articolul 165 TFUE]. Acestea impun în special obligația de a lua în considerare caracteristicile speciale ale sportului și structurile acestuia, întemeiate pe un angajament voluntar⁸⁴. Din punct de vedere economic, ar fi cu siguranță mai atractiv să se ofere posibilitatea de a transmite în direct toate meciurile de fotbal⁸⁵.

208. Luarea în considerare întemeiată a acestui obiectiv ca justificare pentru o împărțire a pieței unice este pusă totuși la îndoială în speță de interesele economice pentru împărțirea pieței unice care există în același timp. Asociațiile de fotbal sunt, desigur, desemnate pentru a aprecia necesitatea perioadelor de restricție și acestea ar trebui astfel, în principiu, să aibă la dispoziție o marjă de apreciere extinsă. Nu se poate însă exclude *a priori* faptul că decizia asociației de fotbal engleze privind luarea în considerare a unei perioade de restricție se întemeiază cel puțin și pe garantarea interesului economic al celor mai importanți membri ai asociației în legătură cu împărțirea pieței interne pentru transmisiile în direct ale meciurilor de fotbal.

81 — A se vedea, de exemplu, Hotărârea din 25 iulie 1991, Säger (C-76/90, Rec., p. I-4221, punctul 15), Hotărârea din 8 septembrie 2010, Carmen Media Group (C-46/08, Rep., p. I-8149, punctul 60), și Hotărârea din 7 octombrie 2010, Dos Santos Palhota și alții (C-515/08, Rep., p. I-9133, punctul 45).

82 — Hotărârea Säger (citată la nota de subsol 81, punctul 17), Hotărârea din 11 septembrie 2007, Comisia/Germania (C-318/05, Rep., p. I-6957, punctele 133 și 136), și Hotărârea din 13 decembrie 2007, United Pan-Europe Communications Belgium și alții (C-250/06, Rep., p. I-11135, punctul 44).

83 — A se vedea în acest sens considerentul (10) al Deciziei Comisiei din 19 aprilie 2001 privind o procedură în conformitate cu articolul 81 din Tratatul CE și articolul 53 din Acordul privind SEE (Cauza nr. 37.576 — Regulamentul UEFA în materie de radiodifuziune și televiziune, JO L 171, p. 12).

84 — A se vedea de asemenea Declarația privind Tratatul de la Amsterdam și Declarația Consiliului, citate la nota de subsol 12.

85 — Acest lucru este relevant de plângerile adresate de diferite organisme de radiodifuziune sau de televiziune, care au dus la adoptarea deciziei citate la nota de subsol 83.

Prin urmare, trebuie să se aplice un criteriu deosebit de strict în legătură cu justificarea necesității perioadelor de restricție.

209. Caracterul adecvat al perioadelor de restricție în raport cu promovarea vizionării pe stadion a meciurilor de fotbal și a participării la acestea este îndoielnic. Din punct de vedere calitativ, aceste două activități nu se pot compara cu urmărirea unei transmisii în direct la televizor. Curții nu i-au fost oferite suficiente explicații cu privire la faptul că perioadele de restricție promovează într-adevăr vizionarea pe teren a meciurilor de fotbal și participarea la acestea. Dimpotrivă, există indicii care se opun acestei afirmații. Astfel, în cazul unei examinări din punctul de vedere al concurenței a perioadelor de restricție, Comisia a constatat că doar 10 din cele 22 de asociații au stabilit în realitate o perioadă de restricție. În Franța, în Germania, în Italia și în Spania, precum și în Irlanda de Nord, adică în zona de influență a fotbalului englez, nu s-au stabilit astfel de perioade de restricție⁸⁶. Și în Germania sunt transmise în prezent, în mod evident, toate meciurile de fotbal din Bundesliga, fără ca vizionarea pe stadion a meciurilor din cele două divizii superioare să fie afectată de acest lucru⁸⁷.

210. Acest lucru nu exclude faptul că, în procedura care se desfășoară în fața High Court, trebuie să se dovedească că meciurilor de fotbal engleze li se aplică alte condiții,

care necesită în mod obligatoriu protecție prin intermediul perioadelor de restricție. Aceste dovezi trebuie să releve totuși faptul că transmisiile în direct au efecte care produc dezavantaje considerabile asupra vizionării pe stadion a meciurilor de fotbal și/sau a participării la aceste meciuri, astfel încât aplicarea perioadelor de restricție să poată prevala asupra atingerii aduse pieței interne.

Concluzie intermediară

211. Astfel, nici obiectul specific al drepturilor de difuzare a meciurilor de fotbal și nici – conform informațiilor puse la dispoziția Curții – perioadele de restricție pentru transmisiile în direct nu justifică o împărțire a pieței.

d) Cu privire la justificarea în cazul furnizării unor indicații false în momentul obținerii cartelelor de decodare

212. Trimiterea preliminară în cauza C-429/08 ridică de asemenea întrebarea dacă concluzia la care s-a ajuns până în prezent se modifică în vreun fel în cazul în care dispozitivul de acces condiționat a fost obținut și/sau activat prin furnizarea unui nume fals și a unei adrese de domiciliu false în primul stat membru, încălcându-se astfel restricțiile contractuale teritoriale impuse în privința exportului unor asemenea dispozitive în

⁸⁶ — A se vedea decizia citată la nota de subsol 83, considerentul (55) și anexa II.

⁸⁷ — A se vedea DFL Deutsche Fußball Liga GmbH, Bundesliga 2010, *Die wirtschaftliche Situation im Lizenzfußball*, p. 20 și urm.

vederea utilizării acestora în afara primului stat membru.

e) Efectele restricției asupra utilizării în scop privat sau casnic

213. Aceste împrejurări nu au constituit în mod evident obiectul procedurii care a condus la cauza C-403/08⁸⁸. Doamna Murphy susține că nu cunoaște aceste împrejurări.

216. În final, atât în cauza C-429/08 [întrebarea 6 punctul (iii)], cât și în cauza C-403/08 [întrebarea 8 litera (c)], se adresează întrebarea cu privire la semnificația unei limitări contractuale de a utiliza cartelele de decodare numai în scop casnic sau privat, iar nu în scop comercial, pentru care trebuie plătit un abonament mai mare.

214. Astfel cum arată în mod întemeiat doamna Murphy, aceste împrejurări nu influențează aplicarea libertăților fundamentale în privința cumpărătorului final al cartelelor de decodare. Acordurile încheiate între particulari și situațiile care sunt dependente de acestea nu pot limita posibilitatea terților de a invoca libertățile fundamentale – în caz contrar, aceste contracte ar institui obligații în sarcina terților. În plus, aceștia din urmă nu pot, de regulă, să cunoască modul de obținere a cartelelor și nu ar avea posibilitatea de a aprecia dacă ar putea invoca libertățile fundamentale în cazul în care aceste acorduri ar fi relevante.

217. De asemenea, aceste acorduri pot produce, *per se*, efecte doar între părțile contractante.

218. Astfel cum am arătat deja, nici articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29 nu prevede în această privință crearea de drepturi pe care terții să le poată contesta⁸⁹.

215. Așadar, chestiunea dacă respectivele cartele de decodare au fost obținute și/sau activate prin furnizarea unui nume fals și a unei adrese de domiciliu false este irelevantă.

219. În cauza C-403/08, instanța de trimitere consideră însă că este posibil să existe astfel de drepturi în temeiul legislației naționale, în special asupra imnului Premier League, care este difuzat în momentul transmiterii emisiunilor. Dispozițiile Uniunii privind dreptul de autor, în special Directiva 2001/29, nu s-ar opune unei astfel de reglementări, întrucât

⁸⁸ — A se vedea punctul 66 din trimiterea preliminară.

⁸⁹ — A se vedea mai sus, punctul 107 și urm.

acestea se limitează la un cadru juridic. Astfel cum se subliniază în considerentul (7) al directivei menționate, nu este necesar să se elimine sau să evite diferențele existente între reglementările naționale care nu afectează negativ funcționarea pieței interne.

220. Prin urmare, trebuie să se examineze dacă libera prestare a serviciilor nu s-ar opune unor asemenea dispoziții de drept intern.

221. În cazul în care cartelele de decodare pot fi utilizate în Grecia numai în scop casnic sau privat, o împiedicare a utilizării acestora în barurile engleze nu ar fi discriminatorie. Ar fi vorba însă despre o restricție a liberei prestări a serviciilor, întrucât barurile nu ar putea să recurgă la această prestare de servicii.

222. Această restricție ar fi justificată în cazul în care în cadrul pieței interne ar fi recunoscute drepturi care permit limitarea consimțământului cu privire la recepționarea emisiunilor televizate la o recepționare în scop casnic sau privat. În principiu, autorii au interesul de a participa la câștigul obținut pe baza unei utilizări în scop comercial a operelor lor. Uniunea nu protejează acest interes, însă îl recunoaște la nivelul dreptului internațional⁹⁰. În cazul în care legiuitorul național recunoaște, în privința unei astfel de utilizări, un drept al autorului cu un obiect specific corespunzător, dreptul respectiv poate justifica restricția adusă liberei prestări a serviciilor.

⁹⁰ — A se vedea mai sus, punctul 121 și urm.

223. Astfel, o limitare contractuală de a utiliza cartelele de decodare în statul de origine numai în scop casnic sau privat nu poate justifica o restricție teritorială a liberei prestări a serviciilor, însă statul membru respectiv poate să prevadă, în principiu, drepturi care permit autorilor să se opună comunicării operelor lor în baruri.

f) Cu privire la întrebarea 9 în cauza C-403/08

224. Din considerațiile anterioare se poate deduce răspunsul la întrebarea 9 în cauza C-403/08.

225. High Court solicită să se stabilească mai întâi dacă libera prestare a serviciilor se opune punerii în aplicare a unei dispoziții naționale privind drepturile de autor care declară ilegală prezentarea sau difuzarea în public a unei opere muzicale în ipoteza în care respectiva operă este inclusă într-un serviciu protejat atunci când este accesată și difuzată în public prin utilizarea unei cartele de decodor prin satelit și în ipoteza în care respectiva cartelă a fost furnizată de prestatorul de servicii într-un alt stat membru, cu condiția ca utilizarea cartelei de decodor să fie autorizată numai în acel alt stat membru.

226. În această privință, se aplică constatările referitoare la transmisia rămasă: pe de o parte, libera prestare a serviciilor se opune unei asemenea împărțiri a pieței unice, iar, pe de altă parte, statele membre pot să prevadă o protecție suplimentară a titularilor drepturilor cu privire la comunicarea către public, de exemplu, pentru operele muzicale.

227. Mai dificilă este cea de a doua parte a acestei întrebări, și anume dacă există vreo diferență în cazul în care opera muzicală reprezintă un element neimportant al serviciului protejat în ansamblu și prezentarea sau difuzarea în public a celorlalte elemente ale serviciului nu este interzisă de legislația națională privind drepturile de autor.

228. Protecția unor astfel de drepturi în conformitate în mod exclusiv cu legislația națională are ca efect, în acțiunile principale, o restricție a liberei prestări a serviciilor. Aceasta poate fi justificată atunci când este proporțională în raport cu protecția drepturilor respective⁹¹.

229. În mod evident, un refuz al recepționării ar fi adecvat atunci când ar exista asupra emisiunii în ansamblu sau a unor părți esențiale ale acesteia drepturi care oferă [autorilor] posibilitatea de a se opune comunicării acesteia într-un bar.

230. În cazul în care este vorba, dimpotrivă, despre părți componente accesorii, a căror valoare economică reprezintă doar o parte foarte mică a valorii emisiunii în ansamblu și care prezintă pentru audiență o semnificație redusă sau sunt lipsite de o astfel de semnificație, ar fi disproporționat să se interzică recepționarea emisiunii în ansamblu în scopul protejării acesteia⁹². Acest lucru nu exclude stabilirea unei remunerații corespunzătoare într-un alt mod. Ar fi posibil, de exemplu, ca proprietarii de baruri să plătească o redevență unei societăți de exploatare⁹³.

231. Instanța de trimitere trebuie să decidă care dintre cele două situații se regăsește în speță.

232. Astfel, libera prestare a serviciilor nu se opune unor reglementări naționale care permit titularilor drepturilor asupra unei emisiuni – de exemplu, în aplicarea articolului 14 alineatul (3) din Acordul TRIPS – să se opună retransmisiei acesteia într-un bar, cu condiția ca restricția rezultată din exercitarea acestui drept adusă liberei prestări a serviciilor să nu fie disproporționată în raport cu drepturile protejate asupra emisiunii.

92 — A se vedea Hotărârea din 20 septembrie 1988, Comisia/Danemarca (302/86, Rec., p. 4607, punctul 21).

93 — A se vedea taxa examinată în Hotărârea Padawan, citată la nota de subsol 16.

91 — A se vedea nota de subsol 82.

g) Cu privire la întrebarea 7 în cauza C-429/08

233. Întrebarea se referă la interzicerea discriminării pe motiv de naționalitate conform articolului 18 TFUE (fostul articol 12 CE). O astfel de discriminare ar putea consta în faptul că dispoziția penală contestată de doamna Murphy se aplică doar emisiunilor care sunt transmise din Regatul Unit, în timp ce emisiunile difuzate din alte state membre nu sunt protejate. În aparență, în vederea aplicării acestei reglementări interne, nu se ia în considerare postul de emisie elen, ci faptul că emisiunea a fost produsă inițial în Regatul Unit.

234. Această întrebare este relevantă doar în măsura în care libera prestare a serviciilor și Directiva 93/83 nu se opun deja reglementării naționale.

235. Comisia susține în mod întemeiat că, în afara liberei prestări a serviciilor, articolul 18 TFUE nu are, în principiu, o semnificație de sine stătătoare⁹⁴. Prin urmare, această întrebare trebuie examinată din perspectiva liberei prestări a serviciilor.

236. Discriminarea invocată ar putea să rezulte din faptul că furnizorii din Regatul Unit sunt protejați, în timp ce furnizorii din alte state membre nu beneficiază de această protecție. Aceștia din urmă ar trebui să aibă temerea că serviciile lor sunt utilizate în Regatul Unit fără a fi remunerate sau cel puțin că tarifele lor aplicate în Regatul Unit sunt încălcate prin importul cartelelor de decodare provenite din alte state membre. O justificare a discriminării suferite de furnizorii din străinătate nu este evidentă. Însă Curtea nu ar trebui să examineze în continuare acest lucru în prezenta procedură.

237. Într-adevăr, nu este vorba despre drepturile furnizorilor din străinătate, ci despre chestiunea dacă furnizorii naționali ar putea invoca aceste dispoziții referitoare la protecție. Chiar dacă asemenea dispoziții, astfel cum sunt concepute, ar discrimina furnizorii din străinătate, acest lucru nu ar putea exclude posibilitatea furnizorilor naționali de a invoca protecția conferită de legislația națională de care ei beneficiază. Dimpotrivă, s-ar ridica problema dacă protecția în cauză poate fi extinsă și asupra furnizorilor din străinătate⁹⁵.

238. Prin urmare, în ceea ce privește prezenta cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare, este irelevantă chestiunea dacă reglementarea națională încalcă libera prestare a serviciilor, deoarece aceasta se aplică

⁹⁴ — Hotărârea din 6 februarie 2003, Stylianakis (C-92/01, Rec., p. I-1291, punctul 18), Hotărârea din 11 septembrie 2007, Schwarz și Gootjes-Schwarz (C-76/05, Rep., p. I-6849, punctul 34), și Hotărârea din 20 mai 2010, Zanotti (C-56/09, Rep., p. I-4517, punctul 24).

⁹⁵ — A se vedea Hotărârea din 20 octombrie 1993, Phil Collins și alții (C-92/92 și C-326/92, Rec., p. I-5145, punctul 34 și urm.).

emisiunilor difuzate printr-un serviciu de radiodifuziune care este transmis din Regatul Unit, iar nu emisiunilor transmise dintr-un alt stat membru.

acestui drept adusă liberei prestări a serviciilor să nu fie disproporționată în raport cu drepturile protejate asupra emisiunii.

h) Concluzie cu privire la întrebările 6 și 7 în cauza C-429/08, precum și cu privire la întrebarea 7, la întrebarea 8 litera (c) și la întrebarea 9 în cauza C-403/08

239. Ca o concluzie intermediară, constatăm că libera prestare a serviciilor se opune, conform articolului 56 TFUE, reglementărilor care interzic, din motive legate de protecția proprietății intelectuale, utilizarea într-un stat membru a unor dispozitive de acces condiționat pentru emisiunile televizate codificate transmise prin satelit care au fost introduse în circulație în alt stat membru cu consimțământul titularului drepturilor asupra emisiunii. Chestiunea dacă aceste dispozitive au fost obținute și/sau activate prin furnizarea unui nume fals și a unei adrese de domiciliu false în primul stat membru este irelevantă. Niciun acord pe bază contractuală cu privire la utilizarea cartelelor de decodare numai în scop casnic sau privat nu poate să justifice o restricție teritorială a liberei prestări a serviciilor.

241. Prin urmare, în ceea ce privește prezentele cereri de pronunțare a unei hotărâri preliminare, este irelevantă chestiunea dacă reglementarea națională încalcă libera prestare a serviciilor, deoarece aceasta se aplică emisiunilor difuzate printr-un serviciu de radiodifuziune care este transmis din Regatul Unit, iar nu emisiunilor transmise dintr-un alt stat membru.

242. În final, trebuie să se arate faptul că decizia Comisiei privind vânzarea în comun a drepturilor de difuzare prin mass-media, pe o bază exclusivă, a meciurilor de fotbal din Premier League⁹⁶ nu pune în discuție această concluzie. Chiar și în cazul în care decizia ar trebui înțeleasă în sensul că Comisia consideră împărțirea teritorială a pieței unice ca fiind o condiție pentru acordarea autorizării, aceasta nu poate stabili niciun fel de restricții privind libera prestare a serviciilor care depășesc domeniul de aplicare al tratatelor⁹⁷.

240. Libera prestare a serviciilor nu se opune unor reglementări naționale care permit titularului drepturilor asupra unei emisiuni să se opună retransmiterii acesteia într-un bar, cu condiția ca restricția rezultată din exercitarea

96 — Anexa 23 la memoriul FAPL; a se vedea comunicarea publicată în JO 2004, C 115, p. 3, precum și comunicatul de presă IP/06/356 din 22 martie 2006.

97 — A se vedea Hotărârea din 26 octombrie 2010, Schmelz (C-97/09, Rep., p. I-10465, punctul 50); a se vedea de asemenea articolul 13 alineatul (2) TUE și articolul 17 alineatul (1) a doua teză TUE.

E — *Cu privire la dreptul concurenței*

243. A zecea întrebare în cauza C-403/08 și a opta întrebare în cauza C-429/08 sunt identice. În vederea aplicării interzicerii practicilor anticoncurențiale prevăzute la articolul 101 alineatul (1) TFUE [fostul articol 81 alineatul (1) CE], instanțele de trimitere urmăresc să se stabilească dacă este suficient că un contract de licență care autorizează difuzarea limitată din punct de vedere teritorial a unei emisiuni are ca obiect împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței sau dacă trebuie să se demonstreze existența unei denaturări efective a concurenței.

244. O practică concertată are un obiect anticoncurențial în sensul articolului 101 alineatul (1) TFUE atunci când, din cauza conținutului său, precum și a finalității sale și ținând cont de contextul juridic și economic în care se încadrează, aceasta este în mod concret aptă să împiedice, să restrângă sau să denatureze concurența în cadrul pieței comune. Nu este necesară o împiedicare, o restrângere sau o denaturare concretă a concurenței și nici existența unei legături directe între această practică concertată și prețul de consum⁹⁸. În aceste condiții, nu este necesar să se

examineze efectele unui acord, din moment ce obiectul anticoncurențial al acestuia din urmă este dovedit⁹⁹.

245. În speță trebuie să se examineze, astfel, dacă acele contracte de licență au un obiect anticoncurențial în cazul în care un furnizor de conținut de program încheie o serie de licențe exclusive, fiecare pentru teritoriul unui sau mai multor state membre în care postul de emisie deține o licență de difuzare a conținutului de program exclusiv pe respectivul teritoriu (inclusiv prin satelit) și în fiecare licență este inclusă o obligație contractuală care impune unui post de emisie să împiedice utilizarea în afara teritoriului pentru care este acordată licența a cartelelor sale de decodare pentru satelit care permit recepția conținutului protejat de licență.

246. Pentru a aprecia caracterul anticoncurențial al unui acord, trebuie analizate în special cuprinsul dispozițiilor acestuia, obiectivele pe care urmărește să le atingă, precum și contextul economic și juridic în care acesta se înscrie¹⁰⁰.

247. Un acord între producător și distribuitor care ar urmări să reconstituie împărțirea piețelor naționale în comerțul dintre statele

98 — Hotărârea din 4 iunie 2009, T-Mobile Netherlands și alții (C-8/08, Rep., p. I-4529, punctul 43).

99 — Hotărârea T-Mobile Netherlands și alții (citată la nota de subsol 97, punctul 30), Hotărârea din 3 septembrie 2009, Prym și Prym Consumer/Comisia (C-534/07 P, Rep., p. I-7415, punctul 81), și Hotărârea din 6 octombrie 2009, GlaxoSmithKline Services și alții/Comisia (C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P și C-519/06 P, Rep., p. I-9291, punctul 55).

100 — Hotărârea GlaxoSmithKline Services și alții/Comisia (citată la nota de subsol 98, punctul 58).

membre ar putea fi contrar obiectivului din tratat privind integrarea piețelor naționale prin stabilirea unei piețe unice. Astfel, acordurile care vizează împărțirea piețelor naționale în funcție de frontierele naționale sau prin care întrepătrunderea piețelor naționale devine mai dificilă, în special acordurile care vizează interzicerea sau limitarea exporturilor paralele, au fost calificate de Curte drept acorduri care au ca obiect restrângerea concurenței în sensul articolului 101 alineatul (1) TFUE¹⁰¹.

248. O obligație contractuală care are legătură cu o licență de emisie, care impune unui post de emisie să împiedice utilizarea în afara teritoriului pentru care este acordată licența a cartelelor sale de decodare, are același efect precum acordurile prin care se împiedică sau se limitează exporturile paralele. Aceasta are ca obiectiv excluderea oricărei concurențe între organisme de radiodifuziune printr-o împărțire reciprocă a zonelor de emisie. Astfel de licențe care prevăd o protecție absolută a zonei de emisie sunt incompatibile cu piața unică¹⁰². Prin urmare, nu există niciun motiv pentru a nu considera că aceste acorduri sunt îndreptate împotriva comerțului paralel.

249. Examinarea liberei prestări a serviciilor¹⁰³ confirmă această concluzie, întrucât între libertățile fundamentale și dreptul concurenței nu ar trebui, în principiu, să rezulte aprecieri contradictorii¹⁰⁴.

250. În plus, trebuie să se arate că un acord anticoncurențial în sensul articolului 101 alineatul (1) TFUE poate fi justificat în temeiul alineatului (3) al acestei dispoziții. Cu toate acestea, persoana care invocă această dispoziție trebuie să demonstreze, prin argumente și prin elemente de probă convingătoare, că sunt îndeplinite condițiile necesare pentru a beneficia de o excepție¹⁰⁵. În acest sens, ar trebuie să se adopte considerații similare celor făcute în cazul examinării chestiunii dacă restricția liberei prestări a serviciilor este justificată.

251. Prin urmare, răspunsul la a zecea întrebare în cauza C-403/08 și la a opta întrebare în cauza C-429/08 este că, în cazul în care un furnizor de conținut de program încheie o serie de licențe exclusive, fiecare pentru teritoriul unuia sau mai multor state membre în care postul de emisie deține o licență de difuzare a conținutului de program exclusiv pe respectivul teritoriu (inclusiv prin satelit), și în fiecare licență este inclusă o obligație contractuală care impune unui post de emisie

101 — Hotărârea din 16 septembrie 2008, Sot. Lélos kai Sia (C-468/06-C-478/06, Rep., p. I-7139, punctul 65 și jurisprudența citată), precum și Hotărârea GlaxoSmithKline Services și alții/Comisia (citată la nota de subsol 98, punctul 59 și urm.).

102 — Hotărârea din 8 iunie 1982, Nungesser și Eisele/Comisia (258/78, Rec., p. 2015, punctul 61).

103 — A se vedea mai sus, punctul 177 și urm.

104 — A se vedea în acest sens punctul 134 și urm. din Concluziile noastre prezentate la 2 iulie 2009 în cauza Presidente del Consiglio dei Ministri (C-169/08, Rep., p. I-10821).

105 — Hotărârea GlaxoSmithKline Services și alții/Comisia (citată la nota de subsol 98, punctul 82).

să împiedice utilizarea în afara teritoriului pentru care este acordată licența a cartelelor sale de decodare pentru satelit care permit recepția conținutului de program, această serie de licențe are ca obiect împiedicarea,

restrângerea sau denaturarea concurenței. Acestea sunt, așadar, incompatibile cu articolul 101 alineatul (1) TFUE; nu este necesar să se demonstreze că s-au produs efectiv astfel de efecte.

V — Concluzie

252. Propunem, așadar, Curții să răspundă la întrebările preliminare adresate după cum urmează:

1. Cu privire la întrebarea 1 în cauza C-403/08

„Concepere” sau „adaptare” în sensul articolului 2 litera (e) din Directiva 98/84 înseamnă fabricarea sau modificarea unui echipament, pentru a permite accesul la un serviciu protejat sub o formă clară fără autorizarea prestatorului de servicii. În ipoteza în care un dispozitiv de acces condiționat este produs de un prestator de servicii sau cu consimțământul acestuia și vândut cu o autorizare limitată de utilizare a acestuia, numai pentru a avea acces la serviciul protejat în anumite împrejurări, respectivul dispozitiv nu este considerat un „dispozitiv ilicit” în sensul articolului 2 litera (e) din

Directiva 98/84/CE dacă este utilizat pentru a permite accesul la respectivul serviciu protejat într-un loc sau într-un mod sau de către o persoană în afara autorizării din partea prestatorului de servicii.

2. Cu privire la întrebarea 3 în cauza C-429/08

Articolul 3 alineatul (2) din Directiva 98/84/CE nu se opune invocării de către un stat membru a unei reglementări naționale care interzice utilizarea unui dispozitiv de acces condiționat în cazul încălcării înțelegerilor contractuale referitoare la accesibilitatea programelor în anumite state membre în urma furnizării unui nume fals și/sau a unei adrese false în momentul achiziționării dispozitivului de acces sau a utilizării în scopuri comerciale a unui dispozitiv destinat folosirii în scop privat sau casnic.

3. Cu privire la întrebarea 4 în cauza C-403/08

a) Răspunsul la întrebarea dacă operele au fost reproduse în ansamblu sau parțial poate fi oferit prin interpretarea articolului 2 din Directiva 2001/29/CE.

b) Este vorba despre reproduceri în cazul în care fragmente secvențiale din înregistrări de date digitale video și audio sunt create în memoria unui decodor și în care întreaga operă este reprodusă dacă fragmentele secvențiale sunt considerate împreună, însă numai un număr limitat de fragmente există la un anumit moment.

c) Difuzarea unei emisiuni pe ecranul unui televizor reprezintă de asemenea o reproducere.

4. Cu privire la întrebarea 5 în cauza C-403/08

Copiile tranzitorii ale unei opere create pe un ecran de televizor conectat la un decodor trebuie considerate ca având semnificație economică de sine stătătoare în sensul articolului 5 alineatul (1) din Directiva 2001/29/CE, spre deosebire de copiii tranzitorii create într-un decodor, care nu au o astfel de semnificație.

5. Cu privire la întrebarea 6 în cauza C-403/08

O operă protejată prin dreptul de autor nu este comunicată către public, prin cablu sau fără cablu, în sensul articolului 3 din Directiva 2001/29, în ipoteza în care o difuzare prin satelit este recepționată într-un local comercial (de exemplu, un bar) și comunicată sau prezentată gratuit în respectivul local, prin intermediul unui singur ecran de televizor și a unor difuzoare, publicului din respectivul local.

6. Cu privire la întrebarea 7 în cauza C-403/08

Dreptul de comunicare prin satelit a operelor protejate prin dreptul de autor, în temeiul articolului 2 din Directiva 93/83/CE, include dreptul de a recepționa și de a viziona această transmisie în străinătate.

7. Cu privire la întrebările 6 și 7 în cauza C-429/08 și la întrebările 7, 8 litera (c) și 9 în cauza C-403/08

a) Libera prestare a serviciilor prevăzută la articolul 56 TFUE (fostul articol 49 CE) se opune reglementărilor care interzic, din motive legate de protecția proprietății intelectuale, utilizarea într-un stat membru a unor dispozitive de acces condiționat pentru emisiunile televizate codificate transmise prin satelit care au fost introduse în circulație în alt stat membru cu consimțământul titularului drepturilor asupra emisiunii. Chestiunea dacă aceste dispozitive au fost obținute și/sau activate prin furnizarea unui nume fals și a unei adrese de domiciliu false în primul stat membru este irelevantă. Niciun acord pe bază contractuală cu privire la utilizarea cartelelor de decodare numai în scop casnic sau privat nu modifică în niciun fel această concluzie.

b) Libera prestare a serviciilor nu se opune unor reglementări naționale care permit titularului drepturilor asupra unei emisiuni să se opună retransmiterii acesteia într-un bar, cu condiția ca restricția rezultată din exercitarea acestui drept adusă liberei prestări a serviciilor să nu fie disproporționată în raport cu drepturile protejate asupra emisiunii.

c) În ceea ce privește prezentele cereri de pronunțare a unei hotărâri preliminare, este irelevantă chestiunea dacă reglementarea națională încalcă libera prestare a serviciilor, deoarece aceasta se aplică emisiunilor difuzate printr-un serviciu de radiodifuziune care este transmis din Regatul Unit, iar nu emisiunilor transmise dintr-un alt stat membru.

8. Cu privire la întrebarea 10 în cauza C-403/08 și la întrebarea 8 în cauza C-429/08:

În cazul în care un furnizor de conținut de program încheie o serie de licențe exclusive, fiecare pentru teritoriul unuia sau mai multor state membre în care postul de emisie deține o licență de difuzare a conținutului de program exclusiv pe respectivul teritoriu (inclusiv prin satelit), și în fiecare licență este inclusă o obligație contractuală care impune unui post de emisie să împiedice utilizarea în afara teritoriului pentru care este acordată licența a cartelelor sale de decodare pentru satelit care permit recepția conținutului de program protejat de licență, aceste licențe sunt în măsură să împiedice, să restrângă sau să denatureze concurența. Acestea sunt, așadar, incompatibile cu articolul 101 alineatul (1) TFUE; nu este necesar să se demonstreze că s-au produs efectiv astfel de efecte.